

Sammanträde med Vård- och omsorgsnämnden

Tid: 2019-11-18, kl. 14:00

Plats: Vård, och omsorgsförvaltningen, lokal Sunnerö

Alliansen har förmöte kl 13:00 i lokal Silvia S och V har förmöte kl 13:00 i lokal Sunnerö SD har förmöte kl 13:00 i lokal Silvia

Micaela Kronberg (M),
Ordförande

Brita Enbom,
Sekreterare

Ärendelista

1. Info och överläggningar
 - A/ Heltidsresan
 - B/ Lov i särskilt boende
 - C/ Taxor, avgifter och hemtjänstens ersättningsnivåer
 - D/ Ekonomisk uppföljning 2019 - oktober
 - E/ Förvaltningschefens information
 - F/ Nämndledamöternas information
2. LOV i särskilt boende, 2019.282 VON
3. Förhöjd habiliteringsersättning 2019, 2019.283 VON
4. Vård- och omsorgsnämndens taxor och avgifter inför 2020, 2019.288 VON
5. Hemtjänstens ersättningsnivåer inför 2020, 2019.289 VON
6. Ersättning för personlig assistans LSS 2020, 2019.304 VON
7. Godkännande av återredovisning av avsteg från biståndsriktlinjerna, 2019.137 VÄN
8. Sammanträdestider 2020 för vård- och omsorgsnämnden, 2019.284 VON

9. Ekonomisk uppföljning 2019 samt uppföljning av handlingsplan, 2019.146 VÄN
10. Statistik per månad 2019, 2019.047 VÄN
11. Ej verkställda beslut SOL 2019, 2019.049 VÄN
12. Anmälan av delegationsbeslut 2019, 2019.048 VÄN
13. Meddelanden

LOV i särskilt boende

2

2019.282 VON

2019-11-04

§ 60 2019.282 VON

LOV i särskilt boende**Ärendebeskrivning**

I Vård- och omsorgsnämndens flerårsstrategi 2019-2021 har nämnden fått "i uppdrag att fortsatt utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för Lagen om valfrihetssystem".

Kommunfullmäktige beslutade även 2019-09-04 om Handlingsplan för ökad valfrihet i Alingsås kommun (§ 152 2019.437 KS). I den fick nämnden i uppdrag att "under hösten 2019 utreda möjligheterna att införa valfrihetssystem inom sina respektive verksamhetsområden (...)".

Då dessa två uppdrag hänger samman avser förvaltningen svara på dem tillsammans genom denna tjänsteskrivelse.

Vård- och omsorgsförvaltningen konstaterar att Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) tillämpas inom hemtjänst och delegerad hälso- och sjukvårdsinsats sedan 2010. Utöver det finns beslut om att inte införa LOV inom insatsen ledsagarservice inom LSS. Det första beslutet togs av socialnämnden december 2016 (SN 2016-12-20, § 129), som fram till 31 december 2017 hade ansvar för funktionsstödsverksamheten. Beslutet omfattade ledsagarservice enligt SoL och LSS. I samband med att LSS-verksamheten gick över till dåvarande vård- och äldreomsorgsnämnden 1 januari 2018 fick förvaltningen i uppdrag att göra en utredning gällande införandet av LOV inom ledsagarservice och daglig verksamhet hösten 2018. Uppdaterad utredning angående införandet av lagen om valfrihetssystem (LOV) i daglig verksamhet och ledsagarservice (bilaga 1). Utredningen diskuterades i vård- och omsorgsnämnden (VON) 2018-10-22. VON fastslog att volymerna var för små i kombination med att LOV skulle riskera att slå sönder en välfungerande verksamhet och att LOV där med inte var aktuellt att införa inom ramen för varken daglig verksamhet eller ledsagarservice.

Det är inom verksamhetsområdet särskilt boende för äldre som det kvarstår för vård- och omsorgsnämnden att slutligt besluta om LOV. Frågan har processats genom utredningar (bilagor 1, 2 och 3) och politiska beslut sedan 2012.

För att fullfölja uppdraget i Vård- och omsorgsnämndens flerårsstrategi 2019-2021 gällande utvecklandet av valfrihetsmodeller, tidigare politiska beslut och den utpekade viljan i kommunfullmäktiges Handlingsplan för ökad valfrihet i Alingsås kommun har vård- och omsorgsförvaltningen gjort en omvärldsbevakning och nulägesanalys gällande ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre.

Beredning

Förvaltningen har i skrivelse daterad 2019-10-24 lämnat följande yttrande:

I Omvärldsbevakning och nulägesanalys av att införa Lag (2008:962) om valfrihetssystem inom särskilt boende för äldre, bilaga 4, konstaterar förvaltningen att det finns förutsättningar i form av upparbetade strukturer som skapar möjligheter vid ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre. Förvaltningen har även identifierat risker kopplat till ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre. De mest centrala riskerna är att LOV inom särskilt boende riskerar att bli kostnadsdrivande, att det inte ökar valfriheten för den enskilde och att

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2019-11-04

kommunen blir fast i långa kontrakt med privata aktörer och förlorar sina styrningsverktyg gällande bemanning och strategisk planering av äldreboenden. Ytterligare risker som framkommit är att förvaltningen idag inte har någon vårdtyngdsmätning eller tillräckligt avancerad bemanning i avseendet arbetspass som kan förläggas flexibelt i samplaneringsområden.

Förvaltningen konstaterar att det behöver finnas ett system för vårdtyngdsmätning på plats före LOV införs inom särskilt boende. Detta är en grund för att skapa rättvisande ersättningsmodell som valfrihetssystemet ska bygga på. Att arbeta med vårdtyngden är även en förutsättning för att bevaka kvalitet och arbetsmiljö i relation till en dynamisk bemanning.

Ytterligare en avgörande del att ha på plats före ett införande av LOV är en utvecklad bemanningsplanering. Arbetet med att införa LOV bedöms därför behöva gå i takt med Heltidsresan.

Vid ett beslut att införa LOV inom särskilt boende för äldre planerar förvaltningen att sätta samman en arbetsgrupp vars uppdrag blir att ta fram en tids- och aktivitetsplan, för en införandeprocess av LOV.

För att skapa möjlighet att arbeta med de identifierade riskerna samt få vårdtyngdsmätning och en mer avancerad bemanning på plats ser förvaltningen behov av att ha fram till 31 december 2021 på sig att planera och förbereda ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre.

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden godkänner återrapporteringen av uppdragen att "utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för Lagen om valfrihetssystem" från Vård- och omsorgsnämndens flerårsstrategi 2019-2021 och uppdraget i Handlingsplan för ökad valfrihet i Alingsås kommun att "under hösten 2019 utreda möjligheterna att införa valfrihetssystem inom sina respektive verksamhetsområden (...)" och anser att frågorna är fullt ut utredda.
2. Vård- och omsorgsnämnden ger i uppdrag till förvaltningen att införa LOV inom särskilt boende för äldre från 1 januari 2022.
3. Vård- och omsorgsnämnden ger i uppdrag till förvaltningen att ta fram en tids- och aktivitetsplan för införandet av LOV inom särskilt boende för äldre och som innehåller regelbunden återrapportering till nämnden. Planen ska redovisas för nämnden 2020, kvartal 1.

Förslag till beslut på sammanträdet

Ingela Andreen (L) yrkar att ärendet hänskjuts till nämndsammanträdet i november. Ordföranden frågar om det är arbetsutskottet och finner att så är fallet.

Förslag till beslut på sammanträdet

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Arbetsutskottet hänskjuter ärendet till vård- och omsorgsnämndens sammanträde i november 2019.

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2019-11-04

Expedieras till

Förvaltningschef

Planeringsavdelningschef

Kommunfullmäktige

Stabschef kommunledningskontoret

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Datum:	2019-10-24
Handläggare:	Disa Hansson
Direktnr:	0322-616005
Beteckning:	Dnr 2019.282.729

Omvärldsbevakning och nulägesanalys av att införa Lag (2008:962) om valfrihetssystem inom särskilt boende för äldre

Sammanfattning och slutsatser

Syftet med detta dokument är att genomföra en omvärldsbevakning och nulägesanalys gällande införande av *Lag (2008:962) om valfrihetssystem* (LOV) inom ramen för särskilt boende för äldre i Alingsås kommun. Underlaget är ett komplement till tidigare utredningar som förvaltningen gjort på uppdrag av dåvarande vård- och äldreomsorgsnämnden (VÅN) mellan 2012-2014. Bakgrunden är att VÅN 2012 bad kommunfullmäktige att ge VÅN tillåtelse att införa LOV inom särskilt boende.

Förvaltningen kan konstatera att det finns förutsättningar som skapar möjligheter vid ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre. Dessa hänger främst samman med det arbete och de strukturer som byggts upp i samband med kvalitetsupphandlingar enligt LOU inom särskilt boende för äldre. Förvaltningen har i och med detta arbete processat frågor som även är aktuella vid ett införande av LOV.

Förvaltningen har även identifierat risker kopplat till ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre. Det som framkommit i tidigare utredningar samt i samband med denna omvärldsbevakning och nulägesanalys är att LOV inom särskilt boende riskerar att bli kostnadsdrivande, inte ökar valfriheten för den enskilde och att kommunen blir fast i långa kontrakt med privata aktörer samt förlorar sina styrningsverktyg gällande bemanning och strategisk planering av äldreboenden. Dessutom är missnöje bland anhöriga en risk vid behov av omflyttning i samband med nedstängning av boenden. Ytterligare risker som framkommit är att förvaltningen idag inte har någon vårdtyngdsmätning eller tillräckligt avancerad bemanning i avseendet arbetspass som kan förläggas flexibelt i samplaneringsområden.

En slutsats som förvaltningen drar är att det vid ett definitivt beslut om att införa LOV inom särskilt boende för äldre, behöver dessa risker hanteras för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för ett hållbart valfrihetssystem.

Ytterligare slutsatser är att förvaltningen behöver ha ett system för vårdtyngdsmätning på plats före LOV införs. Detta är en grund för att skapa rättvisande ersättningsmodell som valfrihetssystemet ska bygga på. Att arbeta med vårdtyngden är även en förutsättning för att bevaka kvalitet och arbetsmiljö i relation till en dynamisk bemanning. Målet för förvaltningen är att hitta en modell som mäter vårdtyngden enkelt och rättvist. Ytterligare en avgörande del att ha på plats före ett införande av LOV är en utvecklad bemanningsplanering. Arbetet med att införa LOV bedöms därför behöva gå i takt med *Heltidsresan*.

Vid ett beslut att införa LOV inom särskilt boende för äldre planerar förvaltningen att sätta samman en arbetsgrupp. Gruppens uppdrag blir att ta fram en tids- och aktivitetsplan, som utgår från stegen för en införandeprocess av LOV. En utgångspunkt för arbetet ska även vara att ta fram åtgärder till de identifierade riskerna. Tids- och aktivitetsplanen ska även omfatta en plan för löpande återkoppling av arbetet till nämnden. Utgångspunkten för arbetet med att utveckla ett valfrihetssystem behöver vara att hitta en modell som skapar balans

mellan ett system som är attraktivt för privata utförare samtidigt som kommunen kan behålla kontroll över kostnader kopplat sina särskilda boenden.

För att skapa möjlighet att arbeta med de identifierade riskerna samt få vårdtyngdsmätning och en mer avancerad bemanning på plats ser förvaltningen behov av att ha fram till 31 december 2021 på sig att planera och förbereda ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre.

Bakgrund och genomförande

Genomförande

Omvärldsbevakningen och nulägesanalys har genomförts på följande sätt:

- Informationssökning på webbsidor tillhörande regeringen, Sveriges kommuner och landsting (SKL), Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Valfrihetswebben, Upphandlingsmyndigheten, Göteborgsregionen (GR) och Konkurrensverket.
- Informationssökning på Kommunportalen och i Platina gällande tidigare beslut och utredningar.
- Kontakt inom vård- och omsorgsförvaltningen med utvecklingsledare, socialt ansvarig samordnare (SAS), medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), stabschef, förvaltningschef, avdelningschef äldreboende, avdelningschef kvarboende samt upphandlingsansvarig på kommunledningskontoret.
- Kontakt med kommuner som infört införa LOV inom särskilt boende för äldre, jämförelsekommuner samt kommuner i närområdet.

Tidigare politiska beslut och utredningar

2012 togs de första politiska besluten i Alingsås kommun för att möjliggöra ett införande av LOV inom särskilt boende. Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-12¹ på begäran av dåvarande vård- och äldreomsorgsnämnden (VÄN) att ge VÄN tillåtelse att införa LOV inom särskilt boende. VÄN gav i sin tur i uppdrag till förvaltningen att utreda vad det skulle innebära. Det konstaterades i den första utredningen *Utredning angående införande av lagen om valfrihetssystem inom särskilt boende* att det är komplext att införa LOV inom särskilt boende och att det skiljer sig från att införa LOV inom hemtjänsten. Utredningen lämnades över till VÄN 2013-05-21 som beslutade att avvakta en statlig utredning. Förvaltningen återrapporterade till nämnden de statliga utredarnas slutsatser i dokumentet *Återrapportering av den statliga utredning "Utredning om framtida valfrihetssystem inom socialtjänsten"* 2014-04-22. Nämnden beslutade att ge förvaltningen i uppdrag att bevaka kommande utlysningar av stimulansmedel kopplat till LOV i särskilt boende, vilket de statliga utredarna hade föreslagit, och återkomma till nämnden med förslag på ny utredning dit specialistkompetens kopplas.

Sedan dess har det tillkommit erfarenhet från kommuner som har infört LOV inom särskilt boende under flera år. Dessa erfarenheter är fokus för omvärldsbevakningen.

¹ KF § 202 Dnr 2012.375 KS 720

Lagstiftning och driftsformer

Driftsformer inom särskilt boende inom äldreomsorgen

Boenden inom äldreomsorgen kan bedrivas kommunalt, via *Lag (2016:1145) om offentlig upphandling* (LOU), *Lag (2008:962) om valfrihetssystem* (LOV) eller *Idéburet offentlig partnerskap* (IOP).²

Lagen om offentlig upphandling reglerar upphandling inom det offentliga som överstiger ett visst belopp. Detta medför att om en kommun vill få in en extern aktör kan den upphandla tex driften av ett boende enligt LOU.

1 januari 2009 trädde *Lag (2008:962) om valfrihetssystem* (LOV) i kraft. Syftet med lagen var att skapa ökad valfrihet för den enskilde genom möjlighet att välja utförare och på så sätt stärka den enskildes rätt till självbestämmande. Utöver det önskade regeringen skapa ökad kvalitet och effektivitet i verksamheten genom konkurrens. Regeringen ville även skapa "bättre möjligheter för kvinnors företagande och större möjligheter för små företag att vara leverantörer till offentlig sektor". Regeringen hade även som mål att LOV skulle göra det mer attraktivt att arbeta inom området.³

I utvärderingen *Framtidens valfrihetssystem– inom socialtjänsten* SOU 2014:2 kommer de statliga utredarna fram till att LOV är lättare att tillämpa inom hemtjänstområdet än inom ramen för särskilt boende, de skriver:

Införandet av en valfrihetslösning inom särskilt boende är en komplex fråga. Den ställer, enligt vår mening större krav på kommunernas kompetens än vad införande av valfrihetslösningar gör på andra områden. Det krävs goda kunskaper inom fastighetsområdet, mervärdesskatt, ersättningssystem och statsstödsregler, hur man ställer och följer upp kvalitetskrav med mera. Om privata utförare med egna lokaler etablerar sig, kan det bli fråga om ett långsiktigt åtagande som mycket väl kan spänna över 50 år.⁴

Likheter och skillnader i upphandling enligt LOV och LOU⁵

Lag om offentlig upphandling (LOU) och Lag om valfrihetssystem (LOV) är till många delar lika i lagstiftningen men skillnader finns. I ett upphandlingsdokument (förfrågningsunderlag) fastställs krav på tjänsten som ska upphandlas och övriga villkor som ska gälla.

Informationen nedan tar upp skillnader i själva förfarandet när kommunen upphandlar välfärdstjänster och några huvudprinciper för LOV.

Formellt krävs följande i både LOU och LOV

1. annonsering
2. att anbud kommer in
3. att det finns någon form av kvalificeringsfas
4. att ett avtal skrivs

Men LOV kräver dessutom

- löpande annonsering
- att alla anbudsgivare som uppfyller kraven ska antas

² Ett IOP-avtal är en samverkansform mellan en idéburen verksamhet och det offentliga. Alingsås har ett pågående IOP-avtal på Ginstgården. Det pågår en domstolsprocess huruvida om IOP-avtalet är i strid med LOU. Högsta Förvaltningsdomstolen har beviljat kommunen prövningsrätt i frågan.

³ Regeringens proposition 2008/09:29 Lag om valfrihetssystem, sid: 18

⁴ Framtidens valfrihetssystem– inom socialtjänsten SOU 2014:2, sid: 173-177

⁵ <https://skl.se/demokratiledningstyrning/upphandling/strategiskupphandlingforsorjningsstrategi/overlamnoverksamhetlouellerlov/likheterochskillnadiupphandlinglouochlov.10281.html>

- att ersättningen följer medborgarens, brukarens och patientens val
- att kommunen, landstinget eller regionen ger information till medborgarna för att möjliggöra ett medvetet val
- att ett i förväg bestämt ickevalsalternativ ska finnas

Valfrihet

Valfrihet kan uppnås på olika sätt. En kommun kan exempelvis inom sina särskilda boenden erbjuda valfrihet genom att den enskilde får önska var den ska bo genom att skapa ett system för detta. En kommun kan även verka för mångfald av boenden via LOU.⁶

Begreppet valfrihetssystem syftar på lagen om valfrihetssystem. SKL⁷ skriver att ett valfrihetssystem kännetecknas av ett antal grundprinciper:

- Fri etablering av privata utförare – efter ansökan och godkännande.
- Brukaren har möjlighet att välja vem som ska utföra tjänsten.
- Ersättningen till utförarna följer den enskildes val

Införandeprocess för LOV i tre steg⁸

Steg 1. Skapa ett valfrihetssystem

I detta steg behöver kommunen klargöra vilka tjänster som ska ingå samt värdet på tjänsten. Detta sammanfattas i en ersättningsmodell. Utöver det behöver kommunen definiera sina två roller; Som huvudman och ansvarig för valfrihetssystemet samt som en aktör som levererar omsorgstjänster. Dessutom behöver kommunen förhandla enligt MBL.

Steg 2. Bestäm villkor för att bli godkänd och avtalsvillkor

I detta steg behöver kommunen identifiera krav för att bli godkänd som leverantör samt ta fram relevanta, konkreta och uppföljningsbara krav på tjänsten.

Steg 3. Annonsera, godkänna och sluta avtal

I detta steg behöver kommunen annonsera i en nationell databas för valfrihetssystem och hantera inkomna ansökningar. Alla ansökningar som uppfyller kraven ska godkännas. Kommunen ska skyndsamt göra det känt och skriva avtal när nya leverantörer antas. Kommunen ska löpande informera om vilka leverantörer som finns.

Systemet behöver revideras regelbundet.

⁶ Strategier för vård- och omsorgsboenden, Sveriges kommuner och landsting (2015) sid:32

⁷ <https://skl.se/demokratiledningstyrning/driftformervalfrihet/valfrihetssystemochersattningsmodeller.390.html>

⁸ Valfrihet för nybörjare och andra nyfikna, Sveriges kommuner och landsting (2009)

Nuläge vård- och omsorgsförvaltningen Alingsås kommun

Det finns elva äldreboenden inom Alingsås kommun. Av dessa drivs åtta i kommunal regi och omfattar serviceplatser, korttidsplatser, grupp-fysplatser och demensplatser.⁹ Utöver det finns två boenden som bedrivs som entreprenad inom ramen för LOU med grupp-fysplatser och demensplatser (avtalet löper till 2020 med ytterligare option på 2+2 år) samt ett demensboende som bedrivs som ett IOP i samverkan med en ideburen organisation (vilket löper ut 31 mars 2020).

Centrala dokument – strategisk planering

Lokalförsörjningsplan vård- och omsorgsnämnden 2019-2022 är vård- och omsorgsnämndens (VON) strategiska dokument för lokalförsörjning och antogs av VON 2019-04-23. Den revideras årligen och kommuniceras till kommunstyrelsen. I lokalförsörjningsplanen analyseras bland annat kommande behov av äldreboenden och hur förvaltningen planerar att möta dessa behov. Idag byggs Bjärkegården ut med 28 lägenheter,¹⁰ vilka beräknas så klara kvartal 1, år 2021. Brunnsgården planeras att byggas om 2020-2022 och utökas med ca 60 platser.

Under 2019 har IVO inte beviljat tillstånd¹¹ till Ängabogården som ett särskilt boende på grund av att det saknas möjlighet till enklare matlagning på rummen. Detta kommer på sikt att behöva åtgärdas alternativt att boendet görs om till exempelvis ett korttidsboende på vilka det ställs andra krav. Även Nolbygården har samma utformning och behöver över tid hantearas. Det finns dessutom behov av platser när Brunnsgården byggs om.

Vård- och äldreomsorgsnämnden antog 2018-11-19 *Ramprogram för äldreboende i Alingsås kommun*. I dokumentet beskrivs hur nya boenden ska byggas för att vara effektiva, medföra kvalitet till den boende och god arbetsmiljö. Ramprogrammet beskriver även vilken service som ska vara kopplad till boenden så som exempelvis träffpunkter.

Kvalitet

Resultaten i brukarundersökningar visar på god kvalitet i kommunens boenden sammantaget nöjdhet på 88 procent, medan snittet i Sverige är 81 procent, i socialstyrelsens nationella brukarundersökning för 2019. Detta följer en trend av en hög brukarnöjdhet i Alingsås kommun i nationella jämförelser.

Valfrihet

Valfrihet för den enskilde bejakas genom att låta den enskilde önska var den vill bo. Samtidigt spelar den enskildes behov i relation till boendets inriktning och platstillgång in vid fördelning av platser. Den enskilde har alltid möjlighet till att ställa sig på kö för flytta till sitt förstahandsval när det finns ledig lägenhet där den önskat.

⁹ För översikt se *Lokalförsörjningsplan vård- och omsorgsnämnden 2019-2022*, sid:10

¹⁰ Utbyggnaden medför en utökning med 17 lägenheter, då befintliga lägenheter även görs om.

¹¹ Från 1 januari 2019 måste privata utförare ansöka om tillstånd hos IVO för att bedriva verksamhet inom socialtjänstområdet, <https://www.ivo.se/tillstand/nya-tillstandsplikter-2019/>

Omvärldsbevakning

Sverige har 290 kommuner. Av dessa har 159 kommuner infört LOV inom hemtjänsten. Antalet kommuner som har infört LOV i särskilt boende för äldre är 21 stycken och 12 av dessa ligger i Stockholmstrakten (inkluderat Uppsala).

LOV inom särskilt boende hos närliggande och jämförbara kommuner

Kartläggningen nedan är baserad på mejlutskick till kringliggande kommuner samt jämförelsekommuner.¹² Frågan som ställts var om kommunen på någon nivå tagit beslut om *att införa* eller *att inte* införa LOV, alternativt om det förs samtal om ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre.

Av 26 tillfrågade kommuner har 4 svarat att de har beslut att införa LOV inom särskilt boende alternativt att utredning pågår. Ingen av Alingsås jämförelsekommuner har infört LOV inom särskilt boende för äldre.

Kommun	Kategori	Status
Ale	Angränsande kommun	Ej aktuellt
Bollebygd	Angränsande kommun	Ej aktuellt
Borås	Närliggande kommun	Ej aktuellt
Essunga	Angränsande kommun	Ej aktuellt
Falköping	Närliggande kommun	Ej aktuellt
Göteborg	Närliggande kommun	Beslut att införa
Herrljunga	Närliggande kommun	Ej aktuellt/satsar på valfrihet 2020
Härryda	Närliggande kommun	Beslut att införa
Kungälv	Närliggande kommun	Ej aktuellt
Lerum	Angränsande kommun	Ej aktuellt
Lidköping	Närliggande-/jämförelsekommun	Ej aktuellt
Lilla Edet	Angränsande kommun	Ej aktuellt
Mjölby	Jämförelsekommun	Ej aktuellt
Motala	Jämförelsekommun	Ej aktuellt
Mölndal	Närliggande kommun	Infört LOV
Nässjö	Jämförelsekommun	Ej aktuellt
Partille	Närliggande kommun	Ej aktuellt
Piteå	Jämförelsekommun	Ej svarat
Skara	Närliggande kommun	Ej aktuellt
Trollhättan	Angränsande kommun	Ej aktuellt
Trelleborg	Jämförelsekommun	Ej aktuellt
Ulricehamn	Närliggande kommun	Ej aktuellt
Vara	Närliggande kommun	Utredning pågår
Vårgårda	Angränsande kommun	Ej aktuellt
Vänersborg	Närliggande-/jämförelsekommun	Ej aktuellt
Värnamo	Jämförelsekommun	Ej aktuellt

¹² Kolada, https://www.kolada.se/index.php?_p=jamforelse&unit_id=16707&tab_id=74606

Erfarenheter från kommuner som infört LOV inom särskilt boende

För att ta del av andra kommuners erfarenheter av att införa LOV inom särskilt boende har telefonkontakt tagits med ett flertal kommuner. Förvaltningen har fokuserat på de kommuner som ligger utanför stockholmsregionen. Anledningen är att stockholmsregionen inte bedöms jämförbar i och med en tät befolkning och ett gemensamt checksystem. Frågorna som ställdes omfattade positiva och negativa effekter vid ett införande av LOV inom särskilt boende, organisatoriska förändringar och ägandeförhållande gällande lokaler. Frågorna som ställdes baserade sig på det som varit mest relevant i tidigare utredningar och aktuella utmaningar för förvaltningen. Fördjupade samtal har förts med Halmstad och Växjö gällande ekonomiska effekter vid införande av LOV. De valdes då de vid första kontakt gav olika bilder.

Av de åtta kommunerna i tabellen har fyra kommuner lägre och fyra kommuner högre nettokostnadsavvikelse¹³ än Alingsås. Samtliga kommuner, förutom Uppvidinge, har en lägre sammantagen brukarnöjdhet inom särskilt boende än Alingsås.

Följande kommuner har förvaltningen etablerat kontakt med:

Kommun	Invånarantal	Region	Kommentar
Uppvidinge	10 000	Kronoberg	Ett boende enligt LOV
Växjö	91 000	Kronoberg	Infört 2015 har fått flera nyetableringar
Halmstad	100 000	Halland	Har flera nyetableringar
Sölvesborg	17 000	Blekinge	Första aktören har lämnat in ansökan
Staffanstorps	25 000	Skåne	Har flera nyetableringar
Simrishamn	19 000	Skåne	Ett boende enligt LOV, ett nytt på väg in
Kävlinge	31 000	Skåne	Ett boende enligt LOV, ett nytt på väg in
Mölnadal	67 000	Västra Götaland	Avrop på enskilda platser, ingen ansökan inkommit än

Erfarenheter från kommuner av ett införande av LOV inom särskilt boende

Det finns likheter och skillnader i erfarenheterna vid ett införande av LOV inom särskilt boende mellan de intervjuade kommunerna. Det kan konstateras att faktorer som kommunstorlek, kommunens utgångsläge vid införandet samt förmågan till uppföljning av införandet påverkar både effekten och svaren.

För att sammanfatta de positiva effekterna kan vi se att flera kommuner i och med ett införande av LOV inom särskilt boende, särskilt om de inte arbetat med LOU tidigare, har utvecklat ett tydligare system för verksamhetstillsyner även inom den egna verksamheten. De har fått moderna boenden på attraktiva platser som tilltalar målgruppen. Det har även medfört en tydligare struktur för att välja boende. I vissa kommuner har den enskilda haft möjlighet att välja boende före införandet av LOV medan andra kommuner har gått från att tilldela den enskilda en plats till att den får välja boende (utifrån kösystem). I kommuner där externa aktörer har kommit in har de inga köer, alternativt korta köer. Ingen av kommunerna köpte externa platser.

För att sammanfatta de negativa effekterna kan vi se att det för flera av kommunerna har det varit en utmaning att få en ekonomisk balans efter ett införande av LOV inom särskilt boende. Detta beskrivs dels som att systemet i sig är kostnadsdrivande eftersom genom en högre grundkostnad för att bedriva boenden inom LOV pga att skapa tillräckligt attraktiva ersättningsnivåer för att få in externa utförare. Ytterligare en anledning som lyfts är att förvaltningen förlorat styrverktyg i form av effektiv/optimerad bemanning i boenden samt kontroll över utvecklandet av nya boenden. Några kommuner har behövt stänga kommunala boen-

¹³ Nettokostnadsavvikelsen anger om verksamheten kostar mer eller mindre än vad utjämnningssystemet anger att verksamheten hade kostat vid en genomsnittlig effektivitetsnivå och ambitionsnivå i riket.

den, vilket har medfört kostnad och arbete. Vilka boenden som stängs har inte förvaltningen själv styrt utan det har gjorts genom att väga in vilka lokaler som kan användas till annan verksamhet i kommunen. En aspekt som framkommer är även att moderna lokaler och profilerade boenden i kombination med en överkapacitet har medfört en ökad inflytt av äldre från andra kommuner direkt till de särskilda boenden, SoL 2a kap, 8§ och 2a kap, 9§.

Några kommuner lyfter att LOV i praktiken inte lett till en ökad valfrihet för den enskilde och att den enskildes valfrihet med LOV går före den enskildes behov, dvs platsen i kön styr vem som först får boende. En annan effekt är att det framförallt är stora koncerner som bygger och driver boenden vilket leder till en likriktning av de boendena som etablerats i form av antal platser, lokalernas utformning samt vilken mat som serveras. Det medför även att syften om att skapa förutsättningar för småföretag eller en mångfald av boenden, uteblivit. Flera kommuner lyfter att LOV medfört en ökad administration, speciellt i de kommuner som har flera externa utförare.

En av de intervjuade kommunerna uttrycker att de inte kan backa från ett införandet av LOV. Dock har de sett över beviljandet av bygglov samt ersättningsnivåerna i anbudet för att minska attraktiviteten för fler aktörer att etablera sig i kommunen.

Flera av tjänstepersonerna som intervjuats framhåller skillnaden i LOV inom hemtjänst och inom särskilt boende. Några av kommunerna framhåller att samma positiva effekter som LOV kan medföra även kan uppnås genom LOU och att man då även kan styra mot en bredd bland boenden som man ser behov av i kommunen.

Fördjupade samtal och ekonomisk jämförelse mellan Halmstad och Växjö

Växjö och Halmstad har en större andel privata utförare inom särskilt boende 2018 än Alingsås. De har ungefär samma kostnadsnivå per brukare som Alingsås, däremot är brukarnöjdheten generellt högre i Alingsås än i Växjö och Halmstad.

	Alingsås	Växjö	Halmstad	Riket
Nettokostnadsavvikelse 2018	1,9%	4,0%	3,2%	0,0%
Andel Säbo i privat regi 2018	17,0%	23,9%	24,7%	17,7%
Kostnad Säbo per brukare 2018	876 340	864 500	865 020*	947 400
Andel >80 år i Säbo 2018	11,9%	12,6%	10,8%	12,0%
Sammantagen brukarnöjdhet 2018	88%	80%	84%	81%
* Siffran avser 2017				

Frågor och svar Halmstad och Växjö

1. Hur stor LOV-verksamhet har ni på särskilt boende, har ni både LOV och LOU?
Växjö: Endast LOV på särskilt boende i nuläget, tidigare även LOU.
Halmstad: Endast LOV på särskilt boende i nuläget, tidigare även LOU.
2. Vilka ekonomiska fördelar har införandet av LOV på särskilt boende medfört för er, vilka långsiktiga ekonomiska fördelar tror ni att LOV på särskilt boende kan medföra?
Växjö: I nuläget inga synbara ekonomiska fördelar. En långsiktig fördel när antalet äldre ökar kan vara att antalet platser på särskilt boende kan tillgodoses bättre när både kommunala och privata utförare delar på ansvaret för utbyggnation.
Halmstad: Byggnationer har varit en stor fördel med införandet av LOV.

3. Vilka ekonomiska nackdelar har införandet av LOV på särskilt boende medfört för er, vilka långsiktiga ekonomiska nackdelar tror ni att LOV på särskilt boende kan medföra?

Växjö: *Verksamheten har ett ekonomiskt underskott som framförallt beror på överkapacitet på platser på särskilt boende. Utspridda tomma platser i verksamheten medför underskott eftersom personalminskningar först kan göras när avdelningar stängs.*

Halmstad: *Har sedan LOV infördes 2012 haft en bra balans på antalet platser på särskilt boende. En möjlig farhåga är att en stor etablering kan medföra överkapacitet, men överkapacitet hos privata utförare medför ingen ökad kostnad utifrån att de får ersättning per vård dygn. Dock finns en långsiktig ekonomisk farhåga att kommunen kan hamna i beroendeställning gentemot de privata utförarna.*

4. Har införandet av LOV på särskilt boende medfört några effekter på egenverksamheten?

Växjö: *Arbete pågår fortlöpande för att samla de tomma platserna och stänga avdelningar, detta medför att vissa brukare tvingas flytta vilket medfört att förvaltning och politik uppvaktats av missnöjda anhöriga. Detta är känsligt politiskt eftersom tvångsflyttningar går emot grundtanken med LOV.*

Halmstad: *Väldigt lite, överlag har LOV medfört att en bra balans finns mellan behovet av särskilt boende och tillgängliga platser.*

5. Kompenserar ni LOV-utförarna och den kommunala egenregin enligt samma modell?

Växjö: *I grunden samma ersättningsmodell. Vissa justeringar för måltidsverksamheten samt att momstillägg ges privat verksamhet ligger utanför.*

Halmstad: *I grunden samma ersättningsmodell. Vissa justeringar för lokalkostnader i egenregin samt att momstillägg ges privat verksamhet ligger utanför.*

6. Klarar egenregin ekonomin på er fastställda ersättning?

Växjö: *Nej, eftersom verksamhet inte kan anpassa sig fullt ut till minskad bemanning när endast några platser är tomma på många avdelningar medför detta underskott för den kommunala verksamheten. Även privata utförare enligt LOV har många tomma platser och har därmed svårt att klara ekonomin.*

Halmstad: *Ja, egenregin klarar sig generellt på den tilldelade ersättningen.*

7. Vilka lärdomar har ni fått som ni vill att vi tar med oss vid ett eventuellt införande av LOV på särskilt boende i Alingsås Kommun?

Växjö: *Vi blev delvis tagna på sängen att antalet tomplatser blev så stort. Vi skulle haft en plan för att hantera överkapaciteten som uppkom och en plan för att stänga kommunala platser på särskilt boende. Politiken har också uppvaktats och fått uppleva mycket missnöje från anhöriga när avdelningar stängts och brukare tvingats flytta.*

Halmstad: *Inte teckna avtal som fastställer uppräknings av ersättningen. I Halmstad finns avtalat att ersättningen skall höjas med omsorgsprisindex varje år. I nuläget behöver Halmstad genomföra besparingar men sannolikt kan inte dessa besparingar göras jämnt mellan privata och kommunala utförare eftersom avtalet har en uppsägningstid om 12 månader, finns också en risk att politiken inte vill ändra avtalet.*

Analys av möjligheter och risker vid ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre

Vård- och omsorgsförvaltningen har i tidigare utredningar lyft möjligheter och risker med att införa LOV inom särskilt boende. Nedan ges en sammantagen bild av dessa utifrån tidigare utredningar samt denna omvärldsbevakning och nulägesanalys.

Möjligheter och risker vid ett införande av LOV i särskilt boende i Alingsås kommun	
<p><u>Den boende</u></p> <p><i>Möjligheter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> + Tydligare rutiner kring valfrihet, + Möjlighet till tilläggstjänster, + Förutsägbarhet genom att tid i kön avgör vem som får ledig lägenhet, + Profilerade boenden, + Moderna boenden. <p><i>Risker</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Svårt att nyttja valfriheten (pga ålder eller funktionsnedsättning), - Tid i kön går före behov och avgör vem som får ledig lägenhet, - Oro och otrygghet om privata utförare går i konkurs eller mister tillstånd från IVO eller hävning av avtal, - Likriktning av boenden – sökande efter kostnadseffektivitet medför att boenden byggs och drivs på liknande sätt, - Missnöje bland boende och anhöriga de boende behöver flytta från boende i samband med nedstängning på grund av tomlatser. 	<p><u>Medarbetare</u></p> <p><i>Möjligheter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> + Fler arbetsgivare att välja mellan, + Profilerade boenden. <p><i>Risker</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Osäkerhet vid låg beläggning på vissa boende kan leda till övertalighet, - Oro och otrygghet om privata utförare går i konkurs eller mister tillstånd från IVO eller hävning av avtal.

<p><u>Förvaltningen/process</u></p> <p><i>Möjligheter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> + En tydligare process kring valfrihet, + Privata aktörer planerar och genomför nybyggnationer, + Voo är en stabil förvaltning med kontroll över ekonomi och bemanning, + Det finns struktur för kvalitetsuppföljning och upphandling genom LOU, + Snabbt få till en lösning på en konkret lokalfråga – platsbrist vid ombyggnation av andra boenden, + Kunskap från andra kommuners genomförande finns att tillgå, + När/om kringliggande kommuner inför LOV. <p><i>Risker</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Oro och otrygghet om privata utförare går i konkurs eller mister tillstånd från IVO eller hävning av avtal, - För få av platserna som byggs av privata utförare tillhandahålls av vård- och omsorgsförvaltningen, - Minskad följsamhet gentemot Planprogrammet, genom minskad möjlighet att knyta exempelvis träffpunkter till boenden, - En överkapacitet i antalet boenden efter år 2023, - Voo har små administrativa resurser - stort administrativt uppdrag, - Ökad administration vid avtalsuppföljning samt eventuella påpekanden, - Ett bristande kommunalt helhetsperspektiv gällande behov av kommunal styrning vid införande av LOV, - Mindre flexibilitet att följa ändrade krav (exempelvis biståndsbedömda trygghetsboenden) eller ändrade behov (exempelvis åldersstrukturer, digitala lösningar). 	<p><u>Ekonomi</u></p> <p><i>Möjligheter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> + Privata utförare bygger och investerar i ett särskilt boende. <p><i>Risker</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kostnadsdrivande, genom tomplatser på kommunala boenden och högre ersättningar än dagens snittplatskostnad för att attrahera privata aktörer, - Alingsås kommun förlorar styrförmåga över verksamheten – samtidigt utvecklas ett beroendeförhållande till privata aktörer genom livslånga kontrakt, - Nya boenden lockar till sig äldre i behov av särskilt boende från kringliggande kommuner, - Ekonomi som ej ger utrymme för ökade kostnader för att bedriva äldreboenden – budget 2020, - Vid överetablering av boendeplatser, en ökad mängd beslut om insatsen särskilt boende, - Förvaltningen saknar en modell för vårdtyngdsmätning, - Förvaltningen har ej fullt utvecklad bemanning i form av samplaneringsområden.
---	--

Datum: 2014-03-31
Handläggare: Catharina Johansson
Direktnr:
Beteckning: 2012.080 VÄN

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Återrapportering av den statliga utredningen *Utredning om framtida valfrihetssystem inom socialtjänsten*

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-12 att ge vård- och äldreomsorgsnämnden tillåtelse att införa valfrihetssystem (LOV) för särskilda boendeformer för äldre, i enlighet med lagen (2008:962) om valfrihetssystem. I samband med detta beslut tillsattes på vård- och äldreomsorgsförvaltningen en utredning för att närmare analysera konsekvenserna av ett införande.

Med utredningen som underlag tog Vård och äldreomsorgsnämnden 2013-05-21 beslut om att avvakta införande, genom nedanstående beslut i tre punkter.

1. Vård- och äldreomsorgsförvaltningen ges i uppdrag att fortsatt utreda frågor kopplade till Lagen om valfrihetssystem, LOV, för särskilt boende och påverkan vid ett införande i Alingsås kommun.
2. Vård- och äldreomsorgsnämnden ges i uppdrag att under 2013 arbeta fram ett preliminärt förfrågningsunderlag med tillhörande kvalitetsuppföljning.
3. Vård- och äldreomsorgsnämnden avvaktar resultatet från den statliga utredningen "Framtida valfrihetssystem inom socialtjänsten" innan beslut om ett gällande förfrågningsunderlag tas.

I augusti 2013 tog nämnden beslut om att inte förlänga entreprenaden på Ängabo och Kaptenen äldreboende. Mot bakgrund av de hinder som utredningen pekat på, togs i samband med detta beslut om ny upphandling enligt LOU för de båda äldreboendena. Upphandlingen skulle genomföras som en kvalitetsupphandling till ett fast pris. I förfrågningsunderlaget ingår kvalitetskrav på tjänsten samt uppföljning enligt punkt 2.

Genom beslut under punkt 3 valde nämnden att avvakta beslut om förfrågningsunderlag för LOV, i väntan på vägledning av den pågående statliga utredningen "Framtida valfrihetssystem inom Socialtjänsten". Utredningens betänkande har nu kommit.

Förvaltningens yttrande

Förvaltningen kan, efter att tagit del av betänkandet i *Utredning om framtida valfrihetssystem inom socialtjänsten SOU 2014:2*, konstatera att utredningens tyngdpunkt ligger på att utvärdera etablerade LOV verksamheter som hemtjänst. Några direkta svar på de specifika frågeställningar som nämnden haft angående LOV i särskilt boende ges inte.

Utredarna konstaterar att det inte finns mycket erfarenhet på området och att det därför varit svårt att utreda effekterna av LOV i särskilt boende och att de kommuner som infört LOV i särskilt boende har gjort det på olika sätt.

Följande faktorer talar enligt utredarnas bedömning för att använda LOV för införande av valfrihet inom särskilt boende.

Möjligheten att välja utförare innebär att brukarnas ställning i omsorgen stärks.

- Brukarens möjligheter att få ett boende som är anpassat efter dennes personliga preferenser ökar när utförarna kan erbjuda profilerade boende.
- LOV har ett mer långsiktigt perspektiv vilket innebär att utförarnas incitament att investera i såväl personal, genom kompetenssatsningar, som lokaler torde vara stora. Detta kan därmed leda till ett ökat fokus på kvalitet.
- Vår kartläggning visar att idéburna organisationer i relativt hög grad deltar i kommunernas valfrihetslösningar för särskilt boende.
- Kommunens egen verksamhet får möjligheter att mäta och jämföra sig mot boenden som drivs i privat regi.

Utredningen finner att följande aspekter talar mot ett införande av LOV inom särskilt boende.

- För brukare som på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom har svårt att göra egna val innebär möjligheten att välja ett begränsat inflytande över tjänsten. Möjligheten för brukarna att genom omval utveckla valfrihetssystemen mot bättre kvalitet är begränsade.
- Det krävs att en utförare initialt gör stora investeringar för att denne ska kunna delta i ett valfrihetssystem. Det kan innebära att små aktörer inte deltar och att mångfalden därmed riskerar att utebli.
- Införande av valfrihet inom särskilt boende ställer stora krav på att kommunerna har, eller skaffar sig kompetens vad gäller exempelvis mervärdesskatt och statsstödsregler.

Utredarnas slutsatser är i stora delar desamma som framkommit i förvaltningen utredning, vilket framgår av citatet från sidan 177 i utredningen.
<http://www.regeringen.se/sb/d/18046/a/231842>

” Införandet av en valfrihetslösning inom särskilt boende är en komplex fråga. Den ställer, enligt vår mening större krav på kommunernas kompetens än vad införande av valfrihetslösningar gör på andra områden. Det krävs goda kunskaper inom fastighetsområdet, mervärdesskatt, ersättningssystem och statsstödsregler, hur man ställer och följer upp kvalitetskrav med mera. Om privata utförare med egna lokaler etablerar sig, kan det bli fråga om ett långsiktigt åtagande som mycket väl kan spänna över 50 år. Många kommuner, särskilt mindre, har av nämnda skäl haft svårigheter att utreda om LOV är lämpligt för att upphandla särskilt boende. Detta innebär också att vi inte bedömer att framtagande av en allmän vägledning kan vara till hjälp för kommuner att utreda på vilket sätt brukarna kan erbjudas valfrihet.”

Utredarna avslutar med att ge förslag om fortsatta stimulansmedel till kommuner som vill utreda införande av LOV i kommunen och där specialistkompetens för utredning av moms, statsstödsregler ersättningssystem mm kopplas.

Förslag till beslut i Vård- och äldreomsorgsnämnden

1. Återrapportering av SOU 2014:2 Framtidens valfrihetssystem godkänns.
2. Förvaltningen ges i uppdrag att bevaka kommande utlysningar av stimulansmedel kopplat till Lag om valfrihetssystem i särskilt boende och återkomma till nämnden med förslag på ny utredning dit specialistkompetens kopplas.

Vård- och äldreomsorgförvaltningen

Godkännande chef
Titel

Catharina Johansson
Förvaltningschef

Godkänd av: Catharina Johansson
Titel:
Datum: 2014-03-31

Datum: 13-04-29
Handläggare: Ingela Oscarsson, Andreas Hassellteg, mfl.
Direktör:
Beteckning

Bilaga till beslutsunderlag

Utredning angående införande av lagen om valfrihetssystem inom särskilt boende

Bakgrund

Våren 2009 beslutade kommunfullmäktige att vård och äldreomsorgsnämnden skulle tillämpa Lag om valfrihetssystem, LOV (SFS 2008:962) inom hemtjänsten. Syftet med lagen är "att tydliggöra rättsläget och underlätta för kommuner och landsting som vill öka valfriheten inom sina verksamheter" (prop. 2008/09:29).

Lagen reglerar vad som ska gälla för de kommuner som vill konkurrensutsätta kommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till vårdtagaren eller patienten.

Kommunfullmäktige tog 2012-12-12 beslut om att ge vård och äldreomsorgsnämnden tillåtelse att införa valfrihetssystem för särskilda boendeformer för äldre, i enlighet med lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Särskilda svårigheter vid LOV-isering av särskilda boende

Hittills är det endast ett fåtal kommuner som har infört valfrihetssystem när det gäller särskilda boendeformer. Det beror sannolikt på de särskilda problem som är förknippade med dessa boendeformer ur ett valfrihetsperspektiv.

Särskilda boenden innebär höga fasta kostnader och både kommuner och externa leverantörer kan ha svårt att finansiera den överkapacitet som i vissa fall krävs för att valfriheten ska bli reell. I vissa fall är det den upphandlade leverantören som äger den aktuella fastigheten vilket gör att det kanske är mer ändamålsenligt att tillämpa lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU. I andra fall är det kommunen som äger fastigheten, vilket ofta för med sig olika typer av hyresrättsliga frågor som behöver klargöras i avtalet. Det kan t.ex. handla om frågor om besittningsskydd i de fall kommunen vill säga upp avtalet med leverantören. Ibland är kommunen intresserad av att öronmärka vissa platser för kommunens egna behov av äldreomsorgsplatser, vilket också måste regleras på lämpligt sätt i avtalet. Sammantaget finns således en rad frågeställningar som behöver belysas och klargöras för att underlätta införandet av valfrihetssystem inom särskilda boenden.

Uppdrag från regeringen att utreda valfrihetssystemet

Regering beslutade i september 2013 att en särskild utredare ska analysera och utvärdera effekterna av införandet av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, på

socialtjänstområdet. Utvärderingen ska särskilt fokusera på vilken effekt reformen har haft för brukarna och därutöver ge en samlad bild när det gäller utvecklingen av utförare ur ett mångfaldsperspektiv, hur LOV fungerar ur konkurrenssynpunkt samt vilken betydelse reformen haft för utvecklingen av bland annat kvalitet, kostnader och effektivitet i de kommuner och inom de områden där LOV tillämpas. I uppdraget ingår också att göra en kartläggning av de verksamhetsområden där LOV i dag tillämpas och utifrån denna kartläggning bedöma lämpligheten av att införa valfrihetssystem inom fler verksamhetsområden inom socialtjänsten.

Utredaren ska lämna nödvändiga författningsförslag inklusive följdändringar. Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2014 (Kommittédirektiv 2012:91).

Omvärldsanalys

En omvärldsanalys är genomförd där förvaltningen varit i kontakt med flera av de kommuner som har LOV inom särskilt boende samt några kommuner som ligger i en utredningsfas inför ett eventuellt införande. Kontakt har även tagits med vårdvalsenheten i VästraGötaland för att ta del av erfarenheter från införandet av vårdval på vårdcentraler och regeringens särskilda utredare (Greger Bengtsson) för valfrihetssystem inom socialtjänsten samt studerat alla aktuella förfrågningsunderlag, som finns tillgängliga för LOV på särskilt boende (8 st) på valfrihetswebben (www.valfrihetswebben.se).

De principer som gäller för vårdvalet för vårdcentraler är inte överförbara till kommunens verksamhet för särskilt boende. Vårdcentralernas kunder är rörligare och kan på ett enklare sätt byta utförare. Inom särskilt boende behöver "kunden" säga upp hyresavtal och flytta om de vill byta utförare.

Lagen om valfrihet (LOV) och/eller Lagen om offentlig upphandling (LOU)

Lagen om valfrihet (LOV) trädde i kraft 2009 och gäller när en upphandlande myndighet beslutat att tillämpa valfrihetssystem vad gäller vissa tjänster inom hälsovård och socialtjänster. Myndigheten ställer upp ett antal krav och kriterier i ett förfrågningsunderlag och de företag som svarar upp till dessa blir godkända som leverantörer. Ersättningen för tjänsterna anges i förfrågningsunderlaget och blir lika för alla som blir godkända. Sedan är det upp till brukarna att välja leverantör och pengarna följer brukarnas val.

Lagen om offentlig upphandling (LOU) reglerar hur myndigheter och annan verksamhet som finansieras med allmänna medel får agera när de köper (upphandlar) varor, tjänster och entreprenader. Myndigheter är enligt lagen skyldiga att annonsera alla inköp överstigande vissa belopp för att intresserade företag skall beredas möjlighet att lämna anbud.

Ekonomiska skillnaderna mellan lagstiftningarna är att inom LOU finns en prispressande faktor där ett lägre anbud generellt ökar möjligheterna till ett avtal medan LOV fastställer en ersättning. Därmed ökar möjligheten att upphandlad verksamhet enligt LOU blir billigare än verksamhet enligt LOV.

Framräknad ersättning enligt LOV i särskilt boende i Alingsås

Förslag på ersättning till utförare enligt LOV är baserad på förvaltningens självkostnad för egenregin. Beräkningen baseras på gruppboende och en ersättning enligt nedan:

• Personalresurser inkl OH-personal	1 253: - per boendedygn
• Fastigheter	260: - per boendedygn
• Övriga kostnader	161: - per boendedygn
• Förslag på momskompensation (5,4 %)	90: - per boendedygn
• Total ersättning inkl. momskompensation	1 764: - per boendedygn

Ovanstående dygnsersättning inkluderar inte intäkter för hyra (cirka 170: - per dygn) eller eventuellt intäkter för kost (cirka 100: - per dygn) från de boende. Ersättningen ovan avses minskas med motsvarande om ovan nämnda intäkter faktureras brukarna av LOV-entreprenörer. Ersättningen för fastigheter tar inte hänsyn till att nyproduktion av fastigheter medför högre fastighetskostnader än förvaltningen har idag, ej heller tar fastighetsersättningen hänsyn till att momsregler skiljer sig åt, se separat avsnitt "LOV ur momssynpunkt".

Fastighetsersättningen behöver utredas ytterligare för att fastställa en nivå som gör det möjligt för en nybyggnation att kunna finansieras av ersättningsnivån, framförallt finns tre områden som behöver utredas rörande fastighetsersättningsnivån:

- Momskompensation för fastigheterna utifrån Ludvikamomssystemets effekter.
- Kompensation utifrån att hyresuttaget mot de boende blir högre för en nybyggd fastighet än för det generella beståndet.
- Eventuell nybyggnadspremie.

Eventuella konsekvenser av Socialstyrelsens föreskrifter om individuell behovsbedömning och minimibemanning på särskilt boende är inte inkluderade i ersättningarna ovan.

Beräknat behov av särskilt boende fram till 2027

Den demografiska utvecklingen påvisar att antalet äldre personer över 80 år successivt kommer att öka i Alingsås. Vid en preliminär beräkning kan man förvänta sig att antalet tillkommande äldre med behov av särskilt boende kommer att öka med 35 personer fram till 2022. Därefter är ökningen i de högre åldersgrupperna mer markant och fem år framåt i tiden, 2027, beräknas behov finnas av ytterligare 90 platser i särskilt boende. I förhållande till befolkningen ökar antalet personer med omsorgsbehov mer i Bjärke och Hemsjö än i centralorten Alingsås.

Behovet av särskilt boende för de närmaste åren, 2013-2016, beräknas vara tillgodosett inom den volym av äldreboendeplatser som Vård och äldreomsorgen förfogar över inom förvaltningen idag. Planerade ombyggnationer av befintliga äldreboenden tillsammans med kommande utökning av trygghetsbostäder och att antalet övriga bostäder i kommunen blir mer tillgängliga, bidrar till att behovet av nya bostäder i särskilt boende har skjutits framåt i tiden något.

LOV ur momssynpunkt

Samtliga kommuner ingår i ett system som kallas för kommunkontosystemet (även kallat Ludvikamoms). Detta innebär i korthet att kommuner kompenseras för ingående moms i verksamhet som inte är momspliktig. Kommunen kan då göra avdrag för t.ex. boende med beslut enligt SOL och LSS.

När en privat aktör bedriver verksamhet enligt LOV och hyr lokaler för verksamheten kommer inte momskompensation ske på samma sätt. Exempelvis finns annorlunda regler för moms gällande gemensamma lokaldelar och momskompensation för verksamhetskostnader. Detta beräknas ge en merkostnad på drygt 300 tkr för ett

boende med 50 platser som drivs enligt LOV. Skatteverket har i nuläget meddelat att momskompensation är möjlig att få för bostadsdelen om denna är specificerad i den avgift som utbetalas till privat utförare. Det finns dock en viss osäkerhet kring moms på bostadsdelen och förvaltningen återkommer när skriftligt besked från skatteverket inkommit om det avviker från ovanstående.

Möjlighet att försälja fastighet

Prissättning av kommunal egendom som ska försälas ska alltid bygga på marknadstänkande. Marknadspriset, i princip det högsta priset som kan erhållas, gäller som utgångspunkt. Det kommunalrättsliga grundregelverket, primärt 2 kap. Kommunallagen ställer bl.a. krav på att kommunen inte får ekonomiskt gynna en eller flera enskilda eller enskilda företag. All försäljning av egendom, fast och lös, samt ideella rättigheter ska ske till marknadspris. Sker det under marknadsvärdet har ett kommunalt stöd till enskild eller enskilt företag utgått vilket, i princip, strider mot kommunallagen. Värderingen är mycket viktig i processen och behöver därför genomföras väl. Sannolikt är det nödvändigt att värderingen genomförs sakligt och objektivt och av en utomstående professionell värderare. (Uppdrag rörande frågor om prissättning vid överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal, Statskontoret 2008)

Vård och äldreomsorgsförvaltningens omvärldsanalys påvisar att det finns svårigheter med en försäljning av ett boende som är i drift. Problemet är svårigheten att uppskatta värdet av de personer (vårdtagare) som finns i verksamheten. Därtill kan det uppstå svårigheter för en privat utförare att få tillstånd från Socialstyrelsen att bedriva äldreomsorg i en fastighet som en kommun bedriver äldreomsorg inom.

Omställningskostnader

Vård och äldreomsorgsförvaltningen bedömer att verksamheten har tillräckligt med äldreboendeplatser för att klara efterfrågan de närmaste åren. Detta medför att vid byggnation av nya boenden enligt LOV kommer sannolikt befintliga äldreboendeplatser behöva avvecklas. Avveckling bedöms medföra vissa omställningskostnader rörande fastigheten och driften.

Omställningskostnader fastigheter

Vid granskning av omställningskostnader av fastighetsbeståndet har AB Alingsåshem undersökt två boendeenheter, en större boendeenhet och en mindre boendeenhet. För den större boendeenheten bedöms fastigheten delvis behöva rivas för att återuppbyggas som lägenheter. Omställningskostnaderna bedöms för den större boendeenheten hamna kring cirka 25 mnkr varav 21,5 mnkr är hänförligt till att det bokförda värdet på befintlig fastighet minskas. Därtill tillkommer kostnader för rivning.

För den mindre boendeenheten bedöms fastigheten till fullo behöva rivas och marken gå till försäljning. Omställningskostnaderna bedöms för den mindre boendeenheten hamna kring cirka 15 mnkr där hela summan är hänförligt till det bokförda värdet på befintlig fastighet minskas. En uppskattning är gjord att markvärdet motsvarar rivningskostnaderna för fastigheten.

Omställningskostnader driften

Med en långsiktig planering inför att boendeplatser behöver avvecklas kan omställningskostnader begränsas. Dock uppskattas omställningskostnader om cirka en månads drift för personalkostnader uppkomma när ett större boende behöver

avvecklas. Vid avveckling av 50 boendeplatser motsvarar detta en omställningskostnad om cirka 1,9 mnkr. Avtal kring kost och städ kan medföra att förvaltningen inte får full avräkning vid en avyttring och kan därtill medföra att omställningskostnaden för avtalsstyrda områden blir längre än en månad.

Sammantaget bedömer förvaltningen att omställningskostnaderna för driften kommer uppgå till mellan 2,0 – 3,0 mnkr vid avveckling av 50 boendeplatser.

Omställningskostnader vid konvertering till trygghetsboenden

Om minskningen av äldreboendeplatser för egenregi istället sker genom att särskilda boendeplatser konverteras till trygghetsboenden kommer fastighetsomställningskostnaderna istället uppgå till den subvention som varje boendelägenhet uppbär (skillnaden mellan fastighetshyra per lägenhet och hyresintäkt per lägenhet). Därtill kan vissa kostnader för anpassning av fastigheterna tillkomma. Uppskattningsvis medför en konvertering av 50 boendeplatser till trygghetsboenden en årlig merkostnad om cirka 2,0 – 2,5 mnkr. En konvertering till trygghetsboenden kan dock medföra positiva ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser för övriga äldreomsorgen. Dels genom ett minskat tryck på äldreboendeplatser och dels genom effektiv hemtjänst.

Möjliga alternativa lösningar, "Stockholmsmodellen"

Stockholms stad har genomfört försäljning av äldreboenden som stått tomma men avstått från att sälja äldreboende som är i drift. De befintliga äldreboenden som idag ingår i LOV, har upphandlats enligt LOU med samma förfrågningsunderlag och samma ersättning som används vid köp av platser/boenden enligt LOV. Det företag som lovar mest kvalité utöver LOV-kraven vinner upphandlingen och man sluter långa entreprenadavtal med dessa utförare. Utöver denna form finns en fri etableringsrätt genom att ansluta sig till ett "vanligt" LOV-system där möjlighet ges för etablering av hela boenden eller enstaka platser. Kommunerna i Stockholm har valt att reglera flyttning över kommungränserna i samband med val av äldreboende på ett liknande sätt som idag finns mellan kommunerna i val av gymnasieskola.

Ökad inflyttning

Om Alingsås kommun har flera attraktiva särskilda boende som har lediga platser finns det en möjlighet att kommunen kan bli attraktiv för målgruppen. Detta kan innebära att äldre som tillhör en annan kommun väljer att flytta till Alingsås för att få bo på ett särskilt utvalt boende. Då inga överenskommelser gjorts med närliggande kommuner på det vis som idag finns i Stockholmskommunerna bedöms detta i dagsläget medföra risk för ökade kostnader.

Projektrapport

Uppdaterad utredning angående införandet av lagen om valfrihetssystem (LOV) i daglig verksamhet och ledsagarservice

Vård- och äldreomsorgen i Alingsås kommun 2018

1.	Sammanfattning.....	1
2.	Inledning.....	2
2.1	Bakgrund.....	2
2.2	Syfte.....	2
2.3	LOV i Daglig verksamhet och Ledsagarservice.....	3
3.	Genomförande.....	4
3.1	Omvärldsanalys – andra kommuners erfarenhet.....	4
3.2	Närområdet: stora skillnader.....	4
3.3	Undersökning - Hur har det gått för kommuner som infört LOV?.....	4
3.4	Urvalets erfarenheter av LOV i daglig verksamhet.....	7
3.5	Ledsagarservice.....	8
4.	Brukarperspektivet – Möte med FUB 17/9-2018.....	9
5.	Privata aktörer: Exemplet Primacura AB.....	11
6.	Analys.....	13
7.	Referenser och bilagor.....	14
7.1	Litteratur och myndighetspublikationer.....	14
7.2	Webbsidor.....	14
7.3	Bilaga 1. Intervjuguide Daglig verksamhet.....	15

1. Sammanfattning

Syftet med den här utredningen är att undersöka förutsättningarna för att införa Lagen om valfrihetssystem (LOV) på daglig verksamhet och ledsagarservice.

Utredningen består av en omvärldanalys både av närområdet och av jämförbara kommuner som har infört LOV på daglig verksamhet, en sektion tilldelad brukarperspektivet och en del hänvisad de externa aktörerna som bedriver daglig verksamhet. Största delen av utredningen har handlat om daglig verksamhet, med en liten del också hänvisad ledsagarservice.

De slutsatser som man kan dra handlar om att det är svårt att förutsäga ett resultat på grund av stor komplexitet på marknaden. Alingsås skulle möjligtvis kunna dra fördel utav att Göteborgs stad nu kommer införa LOV på daglig verksamhet, vilket skulle kunna skapa bättre förutsättningar för en välfungerande marknad med flera utförare. Det är ingen av de tillfrågade kommunerna som anger att man ser några skillnader på ekonomin eller i brukarnöjdhet. Dock har positiva effekter kunnat observeras i den kommunala verksamheten som på flera håll har höjts genom införandet av LOV.

Ur brukarperspektivet så ses LOV som något positivt, så länge det finns kontroll över aktörerna ses det som positivt om man kan införa flera alternativ.

De generella utmaningarna handlar om marknaden och eventuella svårigheter att få in externa aktörer, samt den omställning som kommunen själv behöver göra för att vara beredda på en omställning av volym i brukarantal.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Lagen om valfrihetssystem (LOV) finns idag i Alingsås kommun vid vård- och äldreomsorgsnämnden för hemtjänst och hemsjukvård. Det har sedan ett antal år tillbaka funnits en vilja att införa lagen även i daglig verksamhet, en insats som personer med omfattande funktionsnedsättning har rätt till i enlighet med Lag om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS). Av olika anledningar har det beslutet skjutits upp.

Kommunfullmäktige riktade år 2013 ett speciellt uppdrag till socialnämnden att införa lagen om valfrihetssystem (LOV) inom minst två av nämndens verksamheter under 2014, KF 2013-10-30. Detta var då en del av den flerårsstrategi för socialnämnden i Alingsås 2014-2016, SN 2014-01-21, § 7.

Detta resulterade i ett yttrande av förvaltningschef Susanne Åhman till socialnämnden om att LOV skulle införas på daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS och för ledsagarservice 9 § 3 LSS. Men LOV infördes inte i socialnämndens verksamhet, Förvaltningen påbörjade arbetet med att ta fram ett förfrågningsunderlag och ekonomiska villkor för upphandlingen första halvåret 2015. Men detta arbete försenades i samband med den stora strömmen av ensamkommande flyktingbarn under år 2015 som tvingade förvaltningen att omdisponera resurserna. Socialnämnden fick fortsatt uppdrag i kommunens flerårsstrategi 2015-2017 fortsatt uppdrag att utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för lagen om valfrihetssystem. Uppdraget baseras på att av Alingsås 12 prioriterade mål: I Alingsås finns det valfrihet och självbestämmande. 2017-07-21 gjordes ett tjänstytrande av Tanja Mattson, Avdelningschef för funktionshinder och Åsa Zacharoff, Utvecklingsledare på Kommunledningskontoret, om att skjuta upp beslutet om införandet av valfrihetssystem inom daglig verksamhet. Detta på grund av en omorganisation som skulle leda till att vård och äldreomsorgsnämnden blev ansvarig för verksamheten.

2.2 Syfte

Denna utredning är en sammanställning av uppdaterad information om lagen om valfrihetssystem i daglig verksamhet och ledsagarservice. Den består av en omvärldsanalys av ett antal kommuner gällande området och deras erfarenheter av detta, samt erfarenheter ifrån en privat utförare av daglig verksamhet Primacura AB, som bedriver verksamhet i Borås och Ulricehamn. Brukarperspektivet är också representerat genom ett möte med företrädare för intresseföreningen FUB – för barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning.

Utredningen syftar till att ge Alingsås kommun de bästa förutsättningar till ett informerat beslut angående LOV. Genom att prata med kommuner som har infört LOV i daglig verksamhet, brukare och företag som bedriver daglig verksamhet i någon form kommer här presenteras här de erfarenheter av implementeringen som andra kommuner har, vilka förutsättningar som krävs för en lyckad implementering och hur valfrihet uppfattas.

2.3 LOV i Daglig verksamhet och Ledsagarservice

Antalet kommuner som implementerar LOV ökar, och nu är det 31 stycken kommuner i Sverige som har implementerat det i daglig verksamhet och 18 stycken i ledsagarservice enligt LSS.

Enligt SOU 2014:2 så är det ingen större skillnad i kvalité och effektivitet mellan kommuner som tillämpar och inte tillämpar LOV, det som är skillnaden är att kostnadsökningen är mindre i kommuner som tillämpar LOV¹. Det som framkommer dock av SOU 2014:2 är att det är svårare att etablera daglig verksamhet utifrån lagen om valfrihetssystem än hemtjänst. Detta beror på att hemtjänstens verksamhet nästan bara består utav rörliga kostnader (personal) vilket gör det enklare ekonomiskt att starta verksamheten².

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet är en verksamhet som kommuner skall erbjuda enligt LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade till personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och som inte utbildar sig.

Alingsås kommun har idag elva enheter med daglig verksamhet, År 2017 hade man 197 brukare av daglig verksamhet.

Ledsagarservice

Ledsagarservice kan beviljas enligt både LSS, och SoL, Socialtjänstlagen. Det är en service som erbjuder ledsagning till människor med funktionsnedsättning att komma iväg till olika aktiviteter och därmed delta i samhällets gemenskap.

3. Genomförande

3.1 Omvärldsanalys – andra kommuners erfarenhet

LOV på socialtjänstensverksamheter är en förhållandevis ny reform och infördes 2009, därav har det inte funnits så mycket erfarenheter att ta del av. Genom att ta kontakt med andra kommuner med erfarenheter av införandet av LOV i daglig

1 SOU 2014:2,13

2 SOU 2014:2, 38

verksamhet kan man förbereda sig för vad ett eventuellt införande skulle kunna innebära för kommunen och kommunens egna verksamheter.

3.2 Närområdet: stora skillnader

I närområdet kring Alingsås är det stora skillnader i hur man utformat daglig verksamhet. Lerums kommunfullmäktige röstade år 2016 ner förslaget att införa LOV i daglig verksamhet. Kommunen har gjort två utredningar, en år 2014 och en uppdaterad år 2016, och slutsatserna som man drog i dessa var att det var svårt att skapa en marknad av utförare i kommuner som har mindre än 50 000 invånare (Huber Andersson 2016).

Göteborgs kommun har precis infört LOV i daglig verksamhet, beslutet togs i juni 2018, förfrågningsunderlaget publicerades på valfrihetswebben den 25 september 2018 och beslutet skall träda i kraft den 1 februari 2019.

Borås har haft LOV på daglig verksamhet sedan år 2010 och har fyra stycken privata utförare av daglig verksamhet idag. Ulricehamn har också LOV i daglig verksamhet sedan 2013 och har en privat utförare.

Partille kommun har tidigare haft LOV inom daglig verksamhet men valde att ta bort detta. Den stora anledningen till att den togs bort var att det inte kom in några anbud på att driva daglig verksamhet. Detsamma gällde LOV inom lägerverksamheten som Partille hade samtidigt.

3.3 Undersökning - Hur har det gått för kommuner som infört LOV?

För att Alingsås kommun skall kunna göra ett informerat val inför ett eventuellt införande av lagen om valfrihetssystem är det bra att ta del av den erfarenhet som andra kommuner, som infört LOV har av sin implementering. Kontakt har därmed tagits med sex stycken kommuner som har infört lagen om valfrihetssystem i sin dagliga verksamhet och två kommuner som har infört lagen när det kommer till ledsagarservice.

Urval

Urvalet baseras på statistik ifrån Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen) och Valfrihetswebben (Upphandlingsmyndigheten).

Sex stycken kommuner valdes ut Enköping, Nynäshamn, Ulricehamn, Vallentuna, Värnamo och Västervik. Urvalet gjordes i första hand på om kommunerna har infört LOV i daglig verksamhet då syftet är att få del utav deras erfarenheter. Det var också viktigt att kommunerna liknade Alingsås i storlek (mellan 19 999 – 49 999 invånare) för att förutsättningarna för kommunerna skulle vara någorlunda lika.

Två av kommunerna som valdes kategoriserades också som lika Alingsås i LSS struktur (detta baseras på referenskostnad för LSS, 70%, och befolkning 30%). Dessa kommuner är Vallentuna och Västervik.

Kontakt togs också med Ekerö och Upplands-Bro, som har implementerat LOV på ledsagarservice men inte på daglig verksamhet.

Statistik för urvalet när det gäller daglig verksamhet

Nedan visas statistik om de olika kommunerna, hur de står sig i förhållande till Alingsås när det gäller kostnad för funktionsnedsättning/brukare för år 2017, hur många brukare som har daglig verksamhet i kommunen 2017, och personer med daglig verksamhet/10 000 invånare 2017. Siffror för Riket har tagits med för att ha som referenspunkt.

	LSS DV Antal brukare 2017	LSS DV Antal brukare som valt en privat utförare	LSS DV Antal utförare	Införde LOV i DV
Enköping	179	0	0	2010
Nynäshamn	109	0	0	2012
Ulricehamn	83	4	1	2013
Vallentuna	130	25	4	2016
Värnamo	122	25	2	2013
Västervik	209	35	2	2011
Medel ovan	139	13	2	
Riket	37 480			
Alingsås	197	0	0	

2017	LSS DV kostnad per brukare	LSS DV kostnad per invånare	Personer med DV LSS, antal/10 000 inv.
Enköping	191 475	783	41
Nynäshamn	215 101	834	39
Ulricehamn	248 831	850	34
Vallentuna	291 046	1 140	39

Värnamo	245 975	877	36
Västervik	163 761	936	57
Medel ovan	226 032	903	41
Riket	217 166	805	37
Alingsås	181 086	885	49

2017	Ersättningsnivåer heltid (Vid dygn är ersättningen omräknad till 17 dygn per månad)			
	Lägsta nivå	Högsta nivå	Mediannivå	
Enköping	5 423	43 461	18 097	6 olika nivåer
Nynäshamn	6 120	20 638	12 410	5 olika nivåer
Ulricehamn	1 512	33 810	18 366	7 olika nivåer
Vallentuna	4 743	30 617	16 048	5 olika nivåer
Värnamo	3 608	56 074	25 701	8 olika nivåer
Västervik	5 270	30 957	14 008	7 olika nivåer
Medel ovan	4 446	35 926	17 438	

Källa: Kolada, Kommun- och landstingsdatabasen

3.4 Urvalets erfarenheter av LOV i daglig verksamhet

De privata aktörerna:

Det skiljer sig mellan urvalet i hur många utförare som kommunen får, från Nynäshamn och Enköping som fortfarande inte har någon privat utförare till Vallentuna som har fyra stycken.

I Enköping tror man att svårigheter med att hitta lämpliga lokaler har gjort att potentiella utförare inte ansökt. Kommunen ser över förfrågningsunderlaget nu under hösten 2018 och vet inte i dagsläget exakt hur det kommer förändras. Kommunen har dock inga planer just nu på att ändra ersättningsnivåerna.

Nynäshamns analys angående varför de inte har några privata utförare är att detta beror på att kommunen har satt ett för lågt ersättningspris i sitt förfrågningsunderlag. Tidigare prissättning har baserats på kommunens egna kostnader. De har nu räknat

om ersättningspriset utifrån SKL:s räknescenarier och reviderat sitt förfrågningsunderlag. Detta skall publiceras på nytt nu i oktober 2018, och kommunen hoppas då att detta innebär ansökningar ifrån externa aktörer. Kommunen har sedan tidigare implementerat LOV på hemtjänsten, och då både på omsorg och service.

Ulricehamn som har en extern utförare, ett hunddagis som bedrivs av Primacura AB. Verksamheten är relativt liten, har plats för 6 deltagare och har i dagsläget 4 brukare på plats. Kommunen anger att man tror att det inte finns ett så stort engagemang i att starta privat verksamhet i Ulricehamn på grund av att den kommunala verksamheten är bred och innefattar olika typer av arbeten och företagsgrupper.

De brukare som har valt den externa aktören har gjort det utifrån att den verksamheten uppfyller deras behov och inte för att de flyttat från någon annan verksamhet. Det kan ju ofta handla om någon som har ett väldigt stort intresse av den verksamhet som den externa utförare erbjuder.

Nischade verksamheter:

Alla privata verksamheter i dessa kommuner handlar om nischade verksamheter som har specialiserat sig på ett visst område. Det är populärt med gårdsverksamhet eller kreativ inriktning och båda dessa inriktningar finns i Vallentuna, Västervik och Värnamo. Andra exempel är hunddagis som finns i Ulricehamn, eller arbetsinriktade verksamheter som riktar sig mot media eller friskvård. Alla kommuner anger att de är nöja med sina privata aktörer och att de bedriver verksamhet med hög kvalitet.

Den kommunala verksamheten:

Ingen av kommunerna har angett att man har kunnat se någon påvisad skillnad i verksamhetens kostnader vid ett införande av LOV i Daglig verksamhet. Ingen av kommunerna anger heller att man har kunnat observera en större nöjdhet hos brukarna. Den skillnaden som Västervik, Vallentuna och Värnamo anger är att man har kunnat observera ett lyft inom den kommunala verksamheten. I och med att brukarna nu kan byta verksamhet så tar man inte för givet att de skall stanna och därför anstränger sig personalen mer. De kommunala verksamheterna arbetar mer systematiskt med sitt kvalitetsarbete, utveckling och kompetensförhöjning.

Kommunens yttersta ansvar:

Vid ett eventuellt införande av LOV så har kommunen fortfarande det yttersta ansvaret inför brukarna om en extern utförare skulle bryta avtalet eller gå i konkurs. Ingen av de kommuner i urvalet har angivit att de har varit med om en sådan situation.

Stockholm stad som är den kommun med enskilt flest externa aktörer, 171 stycken, anger att det inte är ofta som en utförare bryter avtalet. Man anger att i och med att Stockholm har så många utförare så skulle det inte heller bli så kännbart, än om man skulle jämföra med en liknande situation i en liten kommun. Kommunen behöver ju vara beredda på att ha den beredskapen att kunna erbjuda verksamhet till brukarna vid ett sådant tillfälle. Som kommun behövs därmed en beredskap på eventuella volymförändringar, både för höjning och sänkning.

3.5 Ledsagarservice

Ledsagarservice är en förhållandevis liten verksamhet i jämförelse med Daglig verksamhet, och har en budget som är ungefär en tiondel av daglig verksamhet.

Även på detta område är det stora skillnader i hur många utförare som kommunerna får vid ett eventuellt införande. Företagen som bedriver ledsagarservice gör det ofta i kombination med andra verksamheter såsom hemtjänst.

Värnamo, som ovan beskrivet, har även infört LOV på ledsagarservice men har inga externa utförare.

Ekerö kommun och Upplands-Bro är två kommuner som har infört LOV i ledsagar-/avlösarservice men inte i Daglig verksamhet. Ekerö kommun har inga, och har inte heller haft, några externa utförare på avlösar- och ledsagarservice.

Kommunen har inte heller hunnit göra en analys av varför man inte har fått in privata aktörer. Upplands-Bro har tre stycken privata utförare av ledsagarservice

	Antal externa utförare ledsagarservice	LOV i daglig verksamhet?
Värnamo	0	Ja/2 utförare
Ekerö	0	Nej
Upplands-Bro	3	Nej

4. Brukarperspektivet – Möte med FUB 17/9-2018

Kontakt och ett möte har hafts med FUB – för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning. FUB är en intresseförening som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv.

Mötet ägde rum med fyra stycken företrädare för lokal-föreningen för Alingsås, Vårgårda och Herrljunga. Alla företrädare var bosatta i Alingsås, medlemmar av FUB och föräldrar till ett barn med en funktionsvariation. I detta fallet var alla barnen vuxna och hade under någon period haft daglig verksamhet.

Det som företrädarna tyckte var viktigt med daglig verksamhet är pedagogik och träning, tydliga rutiner, bra personal och personaltäthet som skapar en kontinuitet. Man framhåller att alla individer är olika, och har olika möjligheter och begränsningar. Företrädarna anser att det är bra med konkurrens för kvaliténs skull, och att bra kvalitet på verksamheten är viktigt oavsett utförare.

Möjligheter med ökad valfrihet:

Företrädarna anger att det finns en intern valfrihet i kommunens verksamheter idag, och att personalen är bra på att motivera brukarna vidare så att de testar en ny verksamhet eller arbetsuppgift. Men det verkar som sagt att det behövs en engagerad personal som motiverar brukarna för att man skall byta. Som brukare anpassar man sig efter de arbetsuppgifter och verksamheter som finns, och det kan ibland vara svårt att veta om alla alternativ som finns att välja på inom Daglig verksamhet. Det framkommer att om man har utfört en genomförandeplan vilket konkretiserar ens vilja. Företrädarna anger att valfrihet är viktigt då det skapar fler möjligheter och innebär att brukaren i större omfattning själv får välja och forma sin verksamhet.

Att man kan styra mer själv och att verksamheten blir mer uppstramad är två viktiga aspekter som lyfts fram. Företrädarna påpekar att privata utförare har möjligheten att skapa mer variation och ge brukarna fler valmöjligheter. Brukarna ser sig själva då som en kund som "köper" en tjänst och får då välja den utföraren som man tycker utför den tjänsten bäst. Detta skulle då skapa bättre kontroll över den egna situation eftersom om kvalitén inte är bra hos en privat utförare så kan det sluta med att verksamheten inte går runt.

Utmaningar med ökad valfrihet:

Valfrihet kommer dock med vissa svårigheter och en av dem är att det kan vara svårt att säga vad man vill ha utav verksamheten, och man behöver som brukare veta vad som finns för att kunna välja. Det är därför viktigt att man får tillräckligt med information, och för att kunna uttrycka vad man vill kan man som brukare vara tvungen att ha bra personer i närheten som informerar en om möjligheterna.

Det som kommer fram är att man som brukare vill testa på olika saker. "Människor arbetar inte med samma sak", alla individer är olika och har olika viljor och erfarenheter.

Man tycker i föreningen att ledsagning är svårt, för det skall vara som en kompis som följer med en på olika aktiviteter. Här är kontinuitet viktigt i och med att detta blir en relation som man skapar, och man tycker att om kommunen inte kan erbjuda tjänsten eller den kontinuiteten så borde man ta in privata aktörer. Det är viktigt att personalen har rätt kompetens och att personalen vill arbeta.

- Att kunna styra mer själv över sin situation
- Fler variationer/alternativ
- Möjligheten att testa något annat/något nytt
- Ökad kontroll över verksamheten och sin egen situation
- Kan vara svårt att uttrycka sin vilja
- Man måste veta vad man vill för att kunna välja
- Man kan behöva någon som talar för en och hjälper en att välja

5. Privata aktörer: Exemplet Primacura AB

De privata utförarna som bedriver Daglig verksamhet är olika både i struktur och inriktning. Som urvalet har angivit bedriver de ofta nischade verksamheter som gårdsarbete, hunddagis eller estetisk verksamhet. Primacura AB bedriver Daglig verksamhet enligt LOV både i Ulricehamn och i Borås. Bolaget är baserat i Borås och har funnits sedan 2007. Företaget driver både daglig verksamhet samt personlig assistans.

	Ulricehamn	Borås
Beviljade platser:	6	30

Primacura har även fått tillstånd av IVO till att bedriva daglig verksamhet i Marks kommun, men där har kommunen inte beslutat om LOV ännu.

En viktig del av ett lyckat genomförande är bra kontakt med LSS handläggarna på kommunen anger Primacura. LSS handläggarna behöver ge företagen rätt förutsättningar för att kunna bedriva sin verksamhet. Primacura berättar att de hade svårigheter med att LSS handläggarna bedömde psykiska diagnoser som lite lättare än de var i praktiken. Även om deltagarna fysiskt kunde klara sig själva, så behövdes det ändå mycket personal på grund av deras psykiska svårigheter.

En bra LOV-samordnade och en bra LSS-handläggare gör stor skillnad. Företaget kände sig ibland motarbetade av förvaltningen, och det kändes av att LOV inte var riktigt accepterat i förvaltningen. Detta ledde också till att man inte fick några brukare. Det kändes ett tag opartiskt och att handläggarna ville ha brukarna i den kommunala verksamheten.

Primacura anser också att det är bättre om kommunen beräknar ersättningen på en månadsbasis istället för dagsbasis. Ulricehamn har månadsersättning, medans Borås har dagsersättning för brukarna. Primacura anser att månadsersättning är mer representativt, och gör det lättare för företaget att budgetera och ge bra förutsättningar för sina anställda.

Det kan vara svårt att starta upp ett företag för att bedriva daglig verksamhet om det inte finns en befintlig verksamhet. Det är istället lättare att utöka eller komplettera befintlig verksamhet om man vill bedriva daglig verksamhet.

För att ge ett exempel: Primacura samarbetar med en kvinna som bedrev ett hunddagis i Ulricehamn. Genom att slå ihop sina verksamheter så blev det ett lyckat koncept. Det krävs nämligen stora investeringar och kan därmed vara en stor ekonomisk risk för ett företag att starta upp en daglig verksamhet.

För att få tillstånd av IVO måste företaget ha en lokal och utrustning på plats. Kommunen ger inte heller några ekonomiska löften, och därför kan kommunens storlek vara en avgörande faktor för om man vågar starta upp verksamhet och hur den verksamheten bör se ut. Hur omfattande den kommunala verksamheten är och hur många brukare det finns i kommunen är viktiga faktorer för att kunna bedriva verksamhet.

Sammanfattning Primacura

- Viktigt med bra kontakter hos kommunen
- Opartisk hantering från LSS handläggaren
- Kan vara en ekonomisk risk för företagen i och med ingen säkerhet
- Lättare för företag med en befintlig verksamhet att utöka/ändra för att kunna bedriva DV än att starta från 0

6. Analys

Lerums kommun drog slutsatsen att det är svårt för kommuner med mindre än 50 000 invånare att få in externa utförare och valde därför att inte införa LOV i daglig verksamhet (Huber Andersson 2016). Den slutsatsen kan kompletteras med faktorn hur viktigt närområdet är för en fungerande marknad. Stockholmsområdet är ett bra exempel, där har man lyckats få till en bra marknad i nästan hela området. Nu när

Göteborg har infört LOV så kan Alingsås möjligtvis dra fördel utav att Göteborg kan bli ett dragplåster för en bred marknad.

Det är svårt att förutsäga ett resultat hur många aktörer som kan vara intresserade av att bedriva verksamhet och detta kan bland annat bero på att det är en ekonomisk risk att som företag starta upp daglig verksamhet, det krävs stora investeringar för att få tillstånd och kommunen ger inga ekonomisk säkerheter. Men även kommunens egna verksamhet och storlek spelar roll.

Hur kommunen utformar förfrågningsunderlaget och ersättningssystem är också viktiga faktorer. En för låg ersättning kan innebära att inga aktörer är intresserade. Kommuner med en låg kostnad för den egna verksamheten kommer ha en låg prissättning om man utgår ifrån den egna verksamhetens kostnader.

Vid ett beslut så skall man vara medveten om att det är svårt att jämföra daglig verksamhet med hemtjänst då det finns få tecken på en korrelation där emellan. Nynäshamn som ovan är ett exempel, och som inte har fått in någon extern utförare har fem externa utförare av hemtjänst. Och som ovan nämnt handlar detta om att det kräver större ekonomiska investeringar för att starta upp daglig verksamhet än hemtjänst.³

Det finns positiva effekter av att införa LOV på daglig verksamhet om man ser till brukarperspektivet. Skulle implementeringen bli lyckad och kommunen får fler verksamheter så betyder detta också fler alternativ till brukarna att välja emellan och möjligheten att tillgodose specialintressen hos brukarna. Det finns också aspekten att kommunen själv ofta höjer kvalitén i den egna verksamheten utifrån att man har fått konkurrens.

Utmaningarna ligger i att det är svårt att förutsäga ett resultat då marknaden är komplex, och det finns en risk att man inte får några utförare alls och resultat uteblir. Som kommun behöver man också arbeta med sin egen verksamhet, och ha en beredskap på att om det händer någonting hos de privata utförarna så måste man som kommun stå ansvarig för brukarna. Kommunen behöver utforma sin egen verksamhet så att den är anpassningsbar och flexibel för volymförändringar både för volymökning och sänkning. Förvaltningen behöver också stå opartiska inför förändringen och bli medvetna om deras roll för en lyckad implementering såväl för brukarna, kommunen och utförarna.

7. Referenser och bilagor

7.1 Litteratur och myndighetspublikationer

- Socialdepartementet (2014), *"Framtidens valfrihetssystem - inom socialtjänsten"*, SOU 2014:2

³ SOU 2014:2, 38

- Socialförvaltningen, Västerviks kommun (2010), "*Valfrihetssystem inom daglig verksamhet och dagverksamhet för personer i yrkesverksam ålder*"
- Huber Andersson, Rebecka, Lerums Kommun (2016), "*Rapport om införandet av valfrihetssystem i Daglig verksamhet*" (Uppdatering av utredning gjord 2014-01-27 av Majeb Shabo)

7.2 Webbssidor

- Kolada, Kommun- och landstingsdatabasen (2018-09-06)
- Valfrihetswebben, Upphandlingsmyndigheten (2018-09-06)

7.3 Bilaga 1. Intervjuguide Daglig verksamhet

Hej,

Tack igen för att du tar dig tid att svara på mina frågor!

Jag är först lite nyfiken på vilket argument som var det största för er att införa LOV i daglig verksamhet?

När införde ni LOV i daglig verksamhet?

Har ni observera någon förändring i kommunens kostnader för daglig verksamhet sedan dess?

Har ni kunnat observera en skillnad i kvalitén och effektivitet på er egen verksamhet sedan ni införde LOV?

Hur många externa utförare har ni i dagsläget? Har den siffran förändrats under den här perioden?

Vad är det för sorts verksamheter som har erbjudits av externa aktörer?

Har ni satt kompetenskrav på personalen hos de externa aktörerna?

Har ni kunnat observera om brukarna är mer eller mindre nöjda med verksamheten nu?

Vem är det som gör behovsbedömningen av brukarna? Ni eller den externa aktören?

Hur stor andel av era brukare har idag en extern aktör och hur många har den kommunala verksamheten?

Har ni en siffra på hur stor andel av era brukare som gör ett aktivt val av antingen en extern aktör eller den kommunala verksamheten?

När ni införde LOV, var det några av era befintliga brukare som valde en extern utförare? Och av nya brukare som ni har fått under den här perioden, hur många har valt en extern utförare?

Sista frågan som jag har är om någon annan av socialnämndens verksamheter har lagts ut på LOV hos er?

Skulle det vara okej om jag återkommer om jag har en följdfråga, eller om det skulle dyka upp något annat på vägen?

Om du har några som helst frågor så maila eller så är du välkommen att ringa mig på 0737-30 77 56. Tack igen, och trevlig helg!

Datum: 2019-10-24
Handläggare: Disa Hansson
Direktnr:
Diariennr: 2019.282 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Införande av Lag (2008:962) om valfrihetssystem inom fler verksamheter inom Vård- och omsorgsnämnden

Ärendebeskrivning

I *Vård- och omsorgsnämndens flerårsstrategi 2019-2021* har nämnden fått "i uppdrag att fortsatt utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för Lagen om valfrihetssystem".

Kommunfullmäktige beslutade även 2019-09-04 om *Handlingsplan för ökad valfrihet i Alingsås kommun* (§ 152 2019.437 KS). I den fick nämnden i uppdrag att "under hösten 2019 utreda möjligheterna att införa valfrihetssystem inom sina respektive verksamhetsområden (...)".

Då dessa två uppdrag hänger samman avser förvaltningen svara på dem tillsammans genom denna tjänsteskrivelse.

Vård- och omsorgsförvaltningen konstaterar att *Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV)* tillämpas inom hemtjänst och delegerad hälso- och sjukvårdsinsats sedan 2010. Utöver det finns beslut om att *inte* införa LOV inom insatsen ledsagarservice inom LSS. Det första beslutet togs av socialnämnden december 2016 (SN 2016-12-20, § 129), som fram till 31 december 2017 hade ansvar för funktionsstödsverksamheten. Beslutet omfattade ledsagarservice enligt SoL och LSS. I samband med att LSS-verksamheten gick över till dåvarande vård- och äldreomsorgsnämnden 1 januari 2018 fick förvaltningen i uppdrag att göra en utredning gällande införandet av LOV inom ledsagarservice och daglig verksamhet hösten 2018 *Uppdaterad utredning angående införandet av lagen om valfrihetssystem (LOV) i daglig verksamhet och ledsagarservice* (bilaga 1). Utredningen diskuterades i vård- och omsorgsnämnden (VON) 2018-10-22. VON fastslog att volymerna var för små i kombination med att LOV skulle riskera att slå sönder en välfungerande verksamhet och att LOV där med inte var aktuellt att införa inom ramen för varken daglig verksamhet eller ledsagarservice.

Det är inom verksamhetsområdet särskilt boende för äldre som det kvarstår för vård- och omsorgsnämnden att slutligt besluta om LOV. Frågan har processats genom utredningar (bilagor 1, 2 och 3) och politiska beslut sedan 2012.

För att fullfölja uppdraget i *Vård- och omsorgsnämndens flerårsstrategi 2019-2021* gällande utvecklandet av valfrihetsmodeller, tidigare politiska beslut och den utpekade viljan i kommunfullmäktiges *Handlingsplan för ökad valfrihet i Alingsås kommun* har vård- och omsorgsförvaltningen gjort en omvärldsbevakning och nulägesanalys gällande ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre.

Förvaltningens yttrande

I *Omvärldsbevakning och nulägesanalys av att införa Lag (2008:962) om valfrihetssystem inom särskilt boende för äldre*, bilaga 4, konstaterar förvaltningen att det finns förutsättningar i form av upparbetade strukturer som skapar möjligheter vid ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre. Förvaltningen har även identifierat risker kopplat till ett införande av

LOV inom särskilt boende för äldre. De mest centrala riskerna är att LOV inom särskilt boende riskerar att bli kostnadsdrivande, att det inte ökar valfriheten för den enskilde och att kommunen blir fast i långa kontrakt med privata aktörer och förlorar sina styrningsverktyg gällande bemanning och strategisk planering av äldreboenden. Ytterligare risker som framkommit är att förvaltningen idag inte har någon vårdtyngdsmätning eller tillräckligt avancerad bemanning i avseendet arbetspass som kan förläggas flexibelt i samplaneringsområden.

Förvaltningen konstaterar att det behöver finnas ett system för vårdtyngdsmätning på plats före LOV införs inom särskilt boende. Detta är en grund för att skapa rättvisande ersättningsmodell som valfrihetssystemet ska bygga på. Att arbeta med vårdtyngden är även en förutsättning för att bevaka kvalitet och arbetsmiljö i relation till en dynamisk bemanning.

Ytterligare en avgörande del att ha på plats före ett införande av LOV är en utvecklad bemanningsplanering. Arbetet med att införa LOV bedöms därför behöva gå i takt med *Heltidsresan*.

Vid ett beslut att införa LOV inom särskilt boende för äldre planerar förvaltningen att sätta samman en arbetsgrupp vars uppdrag blir att ta fram en tids- och aktivitetsplan, för en införandeprocess av LOV.

För att skapa möjlighet att arbeta med de identifierade riskerna samt få vårdtyngdsmätning och en mer avancerad bemanning på plats ser förvaltningen behov av att ha fram till 31 december 2021 på sig att planera och förbereda ett införande av LOV inom särskilt boende för äldre.

Ekonomisk bedömning

Förvaltningen har genom tidigare utredningar samt aktuell omvärldsbevakning och nulägesanalys identifierat möjliga ekonomiska effekter vid ett införande av LOV inom särskilt boende.

Det har framkommit att LOV inom särskilt boende kan medföra en snabb process vid byggnation av nya boenden samt att kommunen inte behöver göra den investering som en nybyggnation kräver. Sker utökningen av platser i takt med behovet av nya platser i kommunen kan det leda till ett kostandsneutralt alternativ för kommunen. Bland de åtta kommuner förvaltningen kontaktat beskriver en kommun detta förlopp. Den kommunen har 100 000 invånare. SKL framhåller i en av sina skrifter att små kommuner lämpar sig sämre för LOV inom särskilt boende. Orsaken kan vara att volymerna är mindre och där med finns mindre marginaler, exempelvis medför ett nyöppnat boende med 60 platser motsvarar ca 13 procent av Alingsås totala antal platser.

Majoriteten av kommunerna som förvaltningen varit i kontakt med har upplevt en negativ ekonomisk effekt kopplat till kostnaden för verksamheten. Detta hänger samman med en överkapacitet av platser. Utspridda tomma platser i verksamheten medför underskott, eftersom personalminskningar först kan göras när avdelningar stängs. Dessutom innebär nedstängningar av avdelningar/boenden ofta att brukare tvingats flytta. Detta är komplext då tvångsförflyttningar går emot grundtanken med LOV. För kommuner som har hamnat i detta har förvaltning och politik uppvaktats av missnöjda anhängare.

Förvaltningen bedömer att det är en reell ekonomisk risk att införa LOV inom särskilt boende för äldre. Vid ett definitivt beslut att införa LOV framhåller förvaltningen att en förutsättning för

att reducera risken för en kostnadsdrivande verksamhet, om en överkapacitet uppstår, är att det inom verksamheten finns en välfungerande vårdtyngdsmätning samt en välutvecklad bemanningsplanering med samplaneringsområden.

Förslag till beslut

1. Vård- och omsorgsnämnden godkänner återsrapporteringen av uppdragen att "utveckla valfrihetsmodeller inom ramen för Lagen om valfrihetssystem" från *Vård- och omsorgsnämndens flerårsstrategi 2019-2021* och uppdraget i *Handlingsplan för ökad valfrihet i Alingsås kommun* att "under hösten 2019 utreda möjligheterna att införa valfrihetssystem inom sina respektive verksamhetsområden (...)" och anser att frågorna är fullt ut utredda.
2. Vård- och omsorgsnämnden ger i uppdrag till förvaltningen att införa LOV inom särskilt boende för äldre från 1 januari 2022.
3. Vård- och omsorgsnämnden ger i uppdrag till förvaltningen att ta fram en tids- och aktivitetsplan för införandet av LOV inom särskilt boende för äldre och som innehåller regelbunden återsrapportering till nämnden. Planen ska redovisas för nämnden 2020, kvartal 1.

Beslutet ska skickas till

Förvaltningschef
Planeringsavdelningschef
Kommunfullmäktige
Stabschef kommunledningskontoret

Anita Hedberg
Förvaltningschef

Disa Hansson
Utvecklingsledare

Förhöjd
habiliteringsersättning 2019
3
2019.283 VON

2019-11-04

§ 61 2019.283 VON

Förhöjd habiliteringsersättning 2019**Ärendebeskrivning**

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att under 2019 fördela medel till kommunerna i stimulansbidrag för habiliteringsersättning. Habiliteringsersättningen höjdes enligt nämndsbeslut (§27 2018.145VÄN i april 2019) med 115 procent från 58 kr/dag till 125 kr/dag och för del av dag från 41 kr/dag till 88 kr/dag. Höjningen avser endast verksamhetsår 2019.

Utifrån att kommuner tackat nej till stimulansbidrag för habiliteringsersättning har Alingsås tilldelats ytterligare 937 993: - som kan nyttjas under verksamhetsår 2019.

Beredning

Förvaltningen har i skrivelse daterad 2019-10-28 lämnat följande yttrande:

I Alingsås har cirka 200 personer verkställda beslut om daglig verksamhet och erhåller en habiliteringsersättning. I nämndens tillämpningsanvisningar 2019 "Avgifter och ersättningar för personer inom verksamhetsområde funktionsstöd" står det att brukare som deltar i daglig verksamhet erhåller habiliteringsersättning.

Stimulansmedel för höjd habiliteringsersättning 2019 ger nämnden möjlighet att ytterligare höja habiliteringsersättningen med 1,0 mnkr 2019. Att summan är högre än det ytterligare statsbidraget om 937 993: - beror på att ett visst överskott finns av tidigare erhållet statsbidrag, som nämnden blir återbetalningsskyldig för om det ej nyttjas avseende verksamhetsår 2019.

Utbetalning föreslås ske som ett engångsbelopp i december utifrån deltagandefrekvens på daglig verksamhet under verksamhetsår 2019. I genomsnitt motsvarar engångsbeloppet 5 000: - per person men varierar utifrån deltagandefrekvens.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden**

1. Nämnden godkänner ytterligare höjning av habiliteringsbidraget med 1,0 mnkr.
2. Nämnden godkänner vidare att höjningen utbetalas som ett engångsbelopp i december månad, och beräknas utifrån deltagandefrekvens under verksamhetsår 2019.

Expedieras till

Handläggare

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Vård- och
omsorgsnämndens taxor
och avgifter inför 2020

4

2019.288 VON

2019-11-04

§ 62 2019.288 VON

Vård- och omsorgsnämndens taxor och avgifter inför 2020

Ärendebeskrivning

Inför 2020 ska vård- och omsorgsnämnden fastställa taxor och avgifter för omsorgens verksamheter. Avgifter som styrs av maxtaxan beslutades av kommunfullmäktige 2002-05-29 och har därefter löpande justerats av vård och omsorgsnämnden utifrån förändringar av maxtaxan.

Beredning Äldreomsorg

Förvaltningen har i skrivelse daterad 2019-10-28 lämnat följande yttrande:

Nedan följer en förteckning över vård och omsorgsnämndens taxor och avgifter för äldreomsorgen samt föreslagna förändringar mellan 2019 – 2020:

Särskilt boende	Styrs av	2019	2020
Vård och omsorgsavgift	Maxtaxa	0 - 2 089: - / månad	0 - 2 125: - / månad
Hyra	Hyressättningsmodell	Varierar	Varierar
Kostabonnemang	Egen avgift	3 240: - / månad	3 305: - / månad
Omvårdnadsmaterial	Självkostnad	115: - alt 288: -/mån	117: - alt 294: -/mån
Korttids	Styrs av	2019	2020
Dygnspris	Maxtaxa	70: - per dygn upp till 2 089 : - per månad	71: - per dygn upp till 2 125 : - per månad
Hyreskostnad korttids	Maxtaxa	72: - per dygn upp till 2 146: - per månad	73: - per dygn upp till 2 183: - per månad
Kost på korttidsboende	Egen avgift	108: - per dygn upp till 3 240: - per månad	110: - per dygn upp till 3 305: - per månad
Hemtjänst / HSV	Styrs av	2019	2020
Hemtjänstavgift	Begränsas av maxtaxa	245: - per tim upp till 2 089: -/mån	251: - per tim upp till 2 125: -/mån
Trygghetslarm	Begränsas av maxtaxa	215: - / månad	215: - / månad
Hemsjukvård	Begränsas av maxtaxa	370: - / månad	380: - / månad
Dagverksamhet	Styrs av	2019	2020
Dagverks för dementa	Maxtaxa	0 – 2 089: - / månad	0 – 2 125: - / månad

Vård och äldreomsorgens avgifter styrs till stor del av maxtaxan som styrs av prisbasbeloppet. Mellan 2019 och 2020 höjs prisbasbeloppet med 800 kronor från 46 500 till 47 300 kronor. Maxtaxan per månad är i Socialtjänstlagen fastställd till 53,92 % av prisbasbeloppet dividerat med 12 månader.

Avgifter som begränsas av maxtaxan föreslås förändras enligt nedan:

- Hemtjänstavgiften ökar från 245: - till 251: - per timma upp till 2 125: -per månad. Avgiften uppgår till 67 % av den genomsnittliga hemtjänstersättningen per timma.

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2019-11-04

- Dygnspriset för hyra ökar från 72: - till 73: - per dygn och vård och omsorg på korttidsboende ökar från 70: - till 71: - per dygn enligt förändringen i maxtaxan.
- Avgift för trygghetslarm uppgår till 5,5 procent av prisbasbeloppet avrundat till jämn femkrona. Därmed är avgiften oförändrad och uppgår till 215: - per månad.
- Avgift för hemsjukvård ökar från 370: - till 380: - och följer hemtjänstens timersättning avrundat till jämn 10-krona.

Övriga avgifter

- Avgifter för kost på särskilt boende och korttidsboende ökas med 2,0 procent mellan 2019 – 2020.
- Frivilliga avgifter för omvårdnadsmaterial räknas upp med 2,0 procent mellan 2019 - 2020.

Hyreskostnader för Vård och omsorgsnämnden gentemot AB Alingsåshem samt för äldreomsorgens hyresgäster kommer förändras i förhandling mellan AB Alingsåshem och hyresgästföreningen enligt förhandlingsordning.

Funktionsstöd

I bilagan "Tillämpningsanvisningar 2020 Avgifter och ersättningar för personer inom Socialnämndens verksamhetsområde" redovisas

avgiftsförändringar inom avdelning funktionsstöd för följande områden.

- Avgift för måltidsabonnemang samt frånvaroavdrag
- Avgift för förbrukningsartiklar
- Avgift för pedagogiska måltider
- Egenavgift fritidsresor
- Avgift för korttidsvistelse/stödfamilj
- Avgift för korttidstillsyn
- Resor, lunch och habiliteringsersättning vid daglig verksamhet
- Kommunalt bostadstillägg

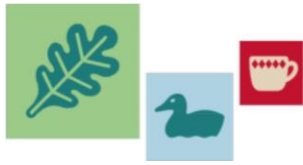
Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden**

1. Nämnden beslutar att låta avgifter som styrs av eller begränsas av maxtaxan, förändras i enlighet med maxtaxans förändring enligt tabell på sidan ett från 2020-01-01.
2. Nämnden beslutar att låta övriga taxor förändras enligt tabell på sidan ett från 2020-01-01.
3. Nämnden beslutar att låta avgifter och ersättningar för personer inom avdelning funktionsstöd förändras enligt bilagan Tillämpningsanvisningar från 2020-01-01.

Expedieras till

Handläggare

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Bilaga till Avgifter inför 2020

Tillämpningsanvisningar 2020

Avgifter och ersättningar för personer
inom verksamhetsområde funktionsstöd

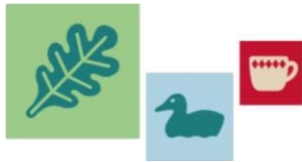

Inledning

Tillämpningsanvisningarna anger vilka avgifter och ersättningar som gäller för personer inom Vård och omsorgsnämndens verksamheter. Det gäller avgifter och ersättningar för mat, resor, fritidsverksamhet, bostad samt andra omkostnader som inte är att betrakta som del av omvårdnaden. Omvårdnaden enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) är avgiftsfri. Avgifter för vård och omsorg i funktionshinderverksamheten gäller också för dem som får sina insatser enligt socialtjänstlagen eller hälso- och sjukvårdslagen. Den gäller oavsett om man bor i bostad med särskild service eller i eget boende.

I SoL (Socialtjänstlagen) framgår att kommunen får ta ut avgift för exempelvis boende samt i vilka enskilda fall kommunen inte kan ta ut avgifter. I dessa anvisningar (bilaga 1) finns ett förtydligande av beräkning av förbehållsbelopp så att "den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga levnadsbehov" (SoL 8 kap). I LSS anges att om man har inkomst (ålders/garantipension, sjukersättning eller annan inkomst) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av kommunen. Avgifterna får inte överstiga självkostnaden och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Tillämpningsanvisningarna gäller samtliga personer som ingår i verksamheter inom Vård och äldreomsorgsnämnden med insatser inom SoL och LSS samt biståndslösa insatser. Tillämpningsanvisningarna beräknas utifrån prisbasbeloppet och ändras 1 januari. Beräkningarna av beloppen följer dessa anvisningar.

Bostad med särskild service

Avgift för kost och förbrukningsartiklar

Avgift för kost och förbrukningsartiklar beräknas utifrån prisbasbeloppet (för år 2020 är prisbasbeloppet 47 300 kr). Måltidsabonnemang A motsvarar 78 % av prisbasbeloppet, måltidsabonnemang B motsvarar 50 % av prisbasbeloppet och förbrukningsartiklar motsvarar 1,5 % av prisbasbeloppet. I måltidsabonnemang A ingår alla måltider alla dagar. I måltidsabonnemang B ingår alla måltider utom lunch på vardagar samt alla måltider på helgdagar. Med förbrukningsartiklar avses städ- och rengöringsartiklar, toalett- och hushållspapper samt liknande förbrukningsartiklar. Personliga hygienartiklar ingår inte i förbrukningsmaterial. Fakturering sker på månadsbasis.

För år 2020 motsvarar det:

Måltidsabonnemang A: 3 075 kronor/månad

Måltidsabonnemang B: 1 971 kronor/månad

Förbrukningsartiklar: 59 kronor/månad

Frånvaroavdrag för hel dag görs med 3,3 % av kostavgiften för måltidsabonnemang A samt för helger vid måltidsabonnemang B. Vid vardagar för måltidsabonnemang B görs ett avdrag på 2,7 %. Vid beräkning av frånvaroavdrag för annat än hel dag används följande avdrag: frukost 0,5%, lunch 1,65 %, mellanmål 0,25 % och kvällsmål 0,9 %.

För år 2020 motsvarar frånvaroavdraget:

Måltidsabonnemang A samt helgdag: 101 kr/dag

Måltidsabonnemang B vardag: 53 kr/dag

Frukost: 15 kr/dag

Lunch: 51 kr/dag

Mellanmål: 8 kr/dag

Kvällsmål: 28 kr/dag

Samma priser används vid beräkning av tilläggskostnad när fler måltider erhålles än vad som ingår i måltidsabonnemanget samt för brukare som inte har måltidsabonnemang men äter enstaka måltider och ska faktureras för dessa.

Inom serviceboende betalar varje brukare normalt sina egna kostnader för hushållet. Hur brukaren betalar sina kostnader kan variera med hänsyn till vad som överenskommits med god man. Normalt sköter god man betalningar avseende hushållets kostnader.

Vid boende i extern placering skall brukaren betala för hyra, mat och resor på samma sätt som vid kommunalt boende. Avgiftsuttaget från kommunen beror dock på hur det externa boendet tar ut avgifterna eller inte.

Enskilt stöd i samband med måltider i serviceboende

Pedagogisk måltid eller enskilt stöd i samband med måltider ges i undantagsfall till brukaren när det finns en bedömning eller ett beslut om att det finns behov av pedagogisk måltid. Frukost, lunch och kvällsmål kan vara pedagogiska måltider. En pedagogisk måltid är en måltid, där personal äter tillsammans med brukaren/klienten. Pedagogisk måltid sker på arbetstid och där brukaren har ett behov av enskilt stöd i samband med måltiden.

Förvaltningen betalar ersättning till brukaren för de pedagogiska måltider eller enskilt stöd när brukaren svarar för kostnader för det egna hushållet. Principen är att kommunen betalar sin andel av självkostnaden avseende livsmedel för pedagogiska måltider.

Brukarens behov av enskilt stöd i samband med måltider kan variera samt att den anställdes möjlighet att äta en fullvärdig måltid kan vara begränsad av omvårdnads-situationen. En bedömning av självkostnaden för måltiden får göras i varje enskilt fall i samråd mellan ansvarig enhetschef och brukaren/god man. Personal som äter pedagogisk måltid betalar en reducerad avgift som följer de avgifter som riktlinjer och rutiner för pedagogiska måltider beskriver.

För år 2020 motsvarar det:

Frukost 9 kr

Lunch 23 kr

Kvällsmål 17 kr

Hyra av bostad med särskild service

Varje brukare som har en boendeinsats har ett hyresförhållande med förvaltningen och erlägger hyra som faktureras månadsvis i förskott. I Servicebostad betalar brukaren faktisk hyreskostnad och i Gruppboendestad betalar brukaren faktisk kostnad samt del av gemensamhetsutrymme.

Kostnader för fritidsresor

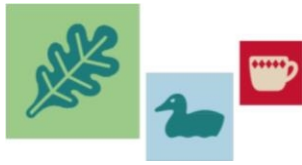
Brukare som gör lokala resor på sin fritid och reser med personbil eller buss, som bekostas av förvaltningen, skall betala en avgift. Denna avgift motsvarar det skattefria beloppet som Skatteverket anger. Varje resande betalar milersättning oavsett hur många som reser med i fordonet. Med lokal resa avses resa som är högst 30 km (tur och retur).

Vid längre resor utanför närområdet betalar brukaren fordonets självkostnad. Resa som är längre än 30 km (tur och retur) anses vara en resa utanför närområdet. När fordonet används av flera brukare delas fordonets självkostnad mellan de brukare som nyttjar bilen eller bussen. Beräkningen av självkostnaden görs i samverkan med ansvarig för bilhanteringen i kommunen och revideras varje år.

För år 2020 motsvarar det:

18,50 kr/mil för lokala resor (justeras utifrån Skatteverkets nivå 2020)

34 kr/mil för längre resor (längre än 30 km)

Normalt används verksamhetens bilar/bussar för fritidsresor. Om personal vid förvaltningen skulle använda egen bil för brukares fritidsresor skall reseräkning skrivas på samma sätt som för övriga tjänsteresor. Betalning direkt från brukare till anställd får inte förekomma. Resekostnader faktureras brukaren varje månad. Den merkostnad för fordon eller andra omkostnader som eventuellt kan uppstå på grund av medföljande personal skall inte faktureras brukaren. Dessa regler tillämpas också för brukare som har ordinärt boende och som använder sig av förvaltningens fordon för fritidsresor.

Aktiviteter för brukare

En brukare betalar själv sina kostnader för sociala aktiviteter, det gäller även rese-kostnader. För aktiviteter som är en del i dagverksamheten gäller särskilda regler, se nedan Särskilda aktiviteter.

Avgifter för vårdnadshavare vid placerade barn

Om brukaren är under 18 år är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden. Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet enligt 20§§LSS. Ersättning till kommunen tas ut enligt skl 2006:54.

Om brukaren är 18 – 19 år har kommunen eventuellt inte rätt att ta ut avgifter from 18-årsdagen tills juli samma år personen fyller 19 år när aktivitetserättning utgår från Försäkringskassan, frågan är under utredning och kommunen kommer följa den tolkning som görs.

Korttidsverksamhet

Korttidsvistelse/stödfamilj

För måltider i korttidsvistelse/stödfamilj tillämpas följande priser baserade på prisbasbeloppet.

Måltider (ålder):	0-7 år	8-15 år	16 år-
Helkost	0,14 %	0,175 %	0,22 %
Varav (i procent av helkost):			
Frukost	17 %	17 %	17 %
Lunch	49 %	49 %	49 %
Mellanmål	7 %	7 %	7 %
Kvällsmål	27 %	27 %	27 %

För år 2020 innebär det:

Måltider	0-7 år	8-15 år	16 år-
Helkost	66 kr	83 kr	104 kr
Varav:			
Frukost	11 kr	14 kr	18 kr
Lunch	33 kr	41 kr	51 kr
Mellanmål	5 kr	6 kr	7 kr
Kvällsmål	17 kr	22 kr	28 kr

Korttidstillsyn

För mellanmål under skoldagar oavsett eventuell frånvaro beräknas avgiften till 3,9 % av prisbasbeloppet, detta gäller för ungdomar till och med 17 år. För 2020 motsvarar kostnaden 154 kronor per månad

Måltider under begärt antal dagar för heldagstillsyn beräknas på samma sätt som för korttidsvistelse/stödfamilj.

Daglig verksamhet och Daglig sysselsättning

Resor till och från daglig verksamhet

För resor till och från serviceboende, gruppboende eller eget boende betalar brukaren en avgift som uppgår till samma belopp som taxan för kollektivtrafiken. Dock tas en maximal avgift ut motsvarande kostnad för månadskort inom kollektivtrafiken.

För år 2020 innebär det 32 kr/enkelresa, dock maximalt 530 kr/månad.

Lunch vid daglig verksamhet och daglig sysselsättning

Brukare i daglig verksamhet och daglig sysselsättning betalar samma avgift för lunch som brukare inom särskilt boende. Vilket för 2020 uppgår till 51: - per dag.

Särskilda aktiviteter

För sådana särskilda aktiviteter som den dagliga verksamheten erbjuder eller anordnar inom ramen för individuell plan för den enskilde betalar brukaren ingen avgift. För sådana särskilda aktiviteter, som den dagliga verksamheten erbjuder vid enstaka tillfällen under året (t ex besök på utställningar, utflykter) betalar brukaren avgifterna. Kostnad för resor till aktiviteten betalas av den dagliga verksamheten.

För andra aktiviteter som ligger utanför den dagliga verksamheten (t ex deltagande i särvuxundervisning) som brukaren önskar delta i, betalar brukaren sin kostnad inklusive resa. Används förvaltningens fordon för resor erläggs resekostnad enligt ovan, kostnader för fritidsresor.

Habiteringsersättning

Brukare som deltar i daglig verksamhet erhåller habiteringsersättning. Ersättningen utbetalas månadsvis baserad på brukarens närvaro på den dagliga verksamheten. 2020 uppgår habiteringsersättningen för dagar då brukaren närvarat på dagliga verksamhet en heldag till 59 kr/dag. För halv dag/del av dag är habiteringsersättningen 42 kr/dag. Habiteringsersättningen uppgår till 0,125 % av prisbasbeloppet.

Kommunalt bostadstillägg

Bilaga 1

Kommunalt bostadstillägg kan sökas av personer med beslut om bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS eller 4 § 1 SoL och särskilt anpassad bostad enligt 9 § 9 LSS. För att ha rätt att ansöka ska man vara folkbokförd i Alingsås kommun. De som har ett boende som ovan som Alingsås kommun ursprungligen har hänvisat till, dvs där Alingsås kommun från början har haft förstahandskontraktet, har rätt att söka kommunalt bostadstillägg.

Brukaren kan ansöka om kommunalt bostadstillägg om han/hon inte har tillräckliga medel för sina personliga behov. I den bidragsgrundande boendekostnaden medräknas grundhyra, månadsavgift eller motsvarande boendekostnad samt kostnad för värme och varmvatten, men inte hushållsel. Beräkningen av kommunalt bostadstillägg utgår från att brukaren ska ha medel motsvarande det av Socialstyrelsen fastställda förbehållsbeloppet (plus 10%).

Har brukaren en förmögenhet över två basbelopp beviljas inte kommunalt bostadstillägg.

Förbehållsbeloppets minimibelopp ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av

- 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående + 10 procent, eller
- 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sammanboende plus 10 procent.

För 2020 innebär det:

5 873 kr/månad för ensamstående under 65 år

4 963 kr/mån för sammanboende under 65 år.

Ansökningsblankett och underlag skickas till:

Alingsås Kommun
Vård- och omsorgsförvaltningen
Ekonomiadministratör
Sidenvägen 7G
441 81 Alingsås

Beräkningen gäller ett år om inte uppgifterna förändras. Förändrad ekonomi skall omedelbart meddelas till ekonomiadministratör. Vid ej rapporterad förändring av ekonomin sker justering/återbetalning till kommunen.

Lagtexter

Bilaga 2

18-20 §§ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Avgifter m.m.

18 § Av dem som enligt beslut av Försäkringskassan är berättigade att få assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken får avgift för personlig assistans tas ut inom ramen för sådan ersättning. Lag (2010:480).

19 § Skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter får tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. Lag (2010:480).

20 § Om någon som är under 18 år får omvårdnad i ett annat hem än det egna med stöd av denna lag, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden. Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

21 § I andra fall än som anges i 18--20 §§ får avgifter eller ersättning för kostnader inte tas ut för insatser enligt denna lag.

8 kap. Socialtjänstlagen

Avgifter

1 § Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär medför inte kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. Kommunen får dock, utom beträffande barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning. Om ett barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver. Socialnämnden får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte i fråga om tjänster för vilka avgift har bestämts enligt 2 §.

2 § För familjerådgivning, verksamhet för barn och ungdom enligt 5 kap. 1 § som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär, föräldrautbildning inför adoption, hemtjänst, dagverksamhet, bostad i sådant särskilt boende som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken eller för annan liknande social tjänst får kommunen ta ut skäliga avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. I fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet och bostad i särskilt boende finns ytterligare bestämmelser i 3-9 §§. Lag (2004:770).

3 § Med prisbasbelopp avses i detta kapitel prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Lag (2010:1284).

4 § Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad. Inkomsten ska beräknas med tillämpning av 102 kap. 29 § 1, 2, 4 och 5 socialförsäkringsbalken. Vid tillämpning av 102 kap. 29 § 4 balken ska dock endast sådan inkomst som avses i 97 kap. 13 § första stycket 1 medräknas. Som inkomst ska även räknas bostadsbidrag enligt 96–98 kap., särskilt bostadstillägg enligt 102 kap. 26 § och boendetillägg enligt 103 a–103 e kap. samma balk. En kommun kan i sitt taxebeslut bestämma att inkomsten ska beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde. I fråga om makar ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster. Lag (2011:1518).

5 § Den enskildes avgifter får

1. för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 26 § sjätte stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet,
2. för bostad i särskilt boende per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet. Lag (2010:250).

6 § Avgifterna enligt 5 § får inte uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). När avgifterna fastställs skall kommunen dessutom försäkra sig om att omsorgstagarens make eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation. Om avgifterna baseras på den enskildes betalningsförmåga skall avgiftsunderlaget beräknas enligt 4 §. Lag (2001:847).

7 § Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet. För sådan boendekostnad som anges i 5 § ska dock inget förbehåll göras.

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av

1. 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående, eller
2. 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet enligt första stycket ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, radio- och TV-avgift, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel. Lag (2009:1233).

8 § Kommunen skall höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än det som anges i 7 § andra stycket. Kommunen får minska minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde inte har en kostnad för en sådan post som anges i 7 § tredje stycket därför att

1. kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet,
2. kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende, eller
3. posten tillhandahålls kostnadsfritt. Lag (2001:847).

9 § Kommunen skall ändra en avgift om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Avgiften får ändras utan föregående underrättelse, om ändringen beror på förändringar i prisbasbeloppet. En ändring av avgiften skall gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändring har uppkommit. En ändring av avgiften skall dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Lag (2001:847).

Datum: 2019.10.09
 Handläggare: Andreas Hasselteg
 Direktör:
 Beteckning: Vård- och omsorgsnämndens avgifter inför 2020

Vård- och omsorgsnämndens avgifter inför 2020

Ärendebeskrivning

Inför 2020 ska vård- och omsorgsnämnden fastställa taxor och avgifter för äldreomsorgens verksamheter. Avgifter som styrs av maxtaxan beslutades av kommunfullmäktige 2002-05-29 och har därefter löpande justerats av vård och äldreomsorgsnämnden utifrån förändringar av maxtaxan.

Beredning Äldreomsorg

Nedan följer en förteckning över vård- och omsorgsnämndens taxor och avgifter för äldreomsorgen samt föreslagna förändringar mellan 2019 – 2020:

Särskilt boende	Styrs av	2019	2020
Vård och omsorgsavgift	Maxtaxa	0 - 2 089: - / månad	0 - 2 125: - / månad
Hyra	Hyressättningsmodell	Varierar	Varierar
Kostabonnemang	Egen avgift	3 240: - / månad	3 305: - / månad
Omvårdnadsmaterial	Självkostnad	288: -/mån	294: -/mån
Korttids	Styrs av	2019	2020
Dygnspris	Maxtaxa	70: - per dygn upp till 2 089 : - per månad	71: - per dygn upp till 2 125 : - per månad
Hyreskostnad korttids	Maxtaxa	72: - per dygn upp till 2 146: - per månad	73: - per dygn upp till 2 183: - per månad
Kost på korttidsboende	Egen avgift	108: - per dygn upp till 3 240: - per månad	110: - per dygn upp till 3 305: - per månad
Hemtjänst / HSV	Styrs av	2019	2020
Hemtjänstavgift	Begränsas av max- taxa	245: - per tim upp till 2 089: -/mån	251: - per tim upp till 2 125: -/mån
Trygghetslarm	Begränsas av max- taxa	215: - / månad	215: - / månad
Hemsjukvård	Begränsas av max- taxa	370: - / månad	380: - / månad
Dagverksamhet	Styrs av	2019	2020
Dagverks för dementa	Maxtaxa	0 – 2 089: - / månad	0 – 2 125: - / månad

Avgifter styrs till stor del av maxtaxan som styrs av prisbasbeloppet. Mellan 2019 och 2020 höjs prisbasbeloppet med 800 kronor från 46 500 till 47 300 kronor. Maxtaxan per månad är i Socialtjänstlagen fastställd till 53,92 % av prisbasbeloppet dividerat med 12 månader.

Avgifter som begränsas av maxtaxan föreslås förändras enligt nedan:

- Hemtjänstavgiften ökar från 245: - till 251: - per timma upp till 2 125: - per månad. Avgiften uppgår till 67 % av den genomsnittliga hemtjänstersättningen per timma.
- Dygnspriset för hyra ökar från 72: - till 73: - per dygn och vård och omsorg på korttidsboende ökar från 70: - till 71: - per dygn enligt förändringen i maxtaxan.
- Avgift för trygghetslarm uppgår till 5,5 procent av prisbasbeloppet avrundat till jämn femkrona. Därmed är avgiften oförändrad och uppgår till 215: - per månad.
- Avgift för hemsjukvård ökar från 370: - till 380: - och följer hemtjänstens timersättning avrundat till jämn 10-krona.

Övriga avgifter

- Avgifter för kost på särskilt boende och korttidsboende ökas med 2,0 procent mellan 2019 – 2020.
- Frivilliga avgifter för omvårdnadsmaterial räknas upp med 2,0 procent mellan 2019 - 2020.

Hyreskostnader för Vård och äldreomsorgsnämnden gentemot AB Alingsåshem samt för äldreomsorgens hyresgäster kommer förändras i förhandling mellan AB Alingsåshem och hyresgästföreningen enligt förhandlingsordning.

Funktionsstöd

I bilagan "Tillämpningsanvisningar 2020 Avgifter och ersättningar för personer inom Socialnämndens verksamhetsområde" redovisas avgiftsförändringar inom avdelning funktionsstöd för följande områden.

- Avgift för måltidsabonnemang samt frånvaroavdrag
- Avgift för förbrukningsartiklar
- Avgift för pedagogiska måltider
- Egenavgift fritidsresor
- Avgift för korttidsvistelse/stödfamilj
- Avgift för korttidstillsyn
- Resor, lunch och habiliteringsersättning vid daglig verksamhet
- Kommunalt bostadstillägg

Ekonomisk bedömning

Förändringen medför ökade intäkter 2020 vilka följer normal uppräknings. Förändringen beräknas medföra att intäkter i förhållande till kostnader är oförändrade 2020.

Förslag till Beslut

- Nämnden beslutar att låta avgifter som styrs av eller begränsas av maxtaxan, förändras i enlighet med maxtaxans förändring enligt tabell på sidan ett från 2020-01-01.
- Nämnden beslutar att låta övriga taxor förändras enligt tabell på sidan ett från 2020-01-01.
- Nämnden beslutat att låta avgifter och ersättningar för personer inom avdelning funktionsstöd förändras enligt bilagan
Tillämpningsanvisningar från 2020.01.01

Vård- och omsorgsförvaltningen

Anita Hedström
Förvaltningschef

Hemtjänstens ersättningsnivåer inför 2020

5

2019.289 VON

2019-11-04

§ 63 2019.289 VON

Hemtjänstens ersättningsnivåer inför 2020

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har i skrivelse daterad 2019-10-28 lämnat följande yttrande:
 Inför 2020 föreslås ersättningen per hemtjänsttimma uppräknas med 2,4 procent.
 Nedanstående visar hemtjänstens ersättningsnivåer för 2019 och
 förslag på ersättningsnivåer 2020:

	Kommunala utförare		Privata utförare service- & omsorgsinsatser		
	Centrala Bjärke o områden	Hemsjö	Centrala områden	Bjärke o Hemsjö	Larm
Ersättning 2019	366	383	375*	393*	153
Ersättning 2020	375	402	384*	402*	156

* Privata utförare av hemtjänst får inte dra av moms för inköp till verksamheten och tilldelas en momskompensation om 2,5 % av timpengen.

Alingsås Kommun har en hemtjänstverksamhet som utför cirka 418 000 hemtjänsttimmar under 2020. Utförandet sker enligt LOV och de kommunala utförarna utför cirka 75 procent av hemtjänsttimmarna. Övriga cirka 25 procent av hemtjänsttimmarna utförs av fyra privata utförare enligt LOV.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Nämnden beslutar att från 2020-01-01 räkna upp hemtjänstens ersättningsnivåer enligt ovanstående tabell.

Expedieras till

Handläggare

Ersättning för personlig assistans LSS 2020

6

2019.304 VON

2019-11-04

§ 64 2019.304 VON

Ersättning för personlig assistans LSS 2020**Ärendebeskrivning**

Alingsås kommun betalar idag ut ersättning till privata utförare av personlig assistans enligt LSS som understiger den statliga schablonen för assistansersättning (299,8: - per timma 2019) enligt beslut SN § 12 Dnr 2016.009 SN 770. Ersättningen fastställdes till 93,75 procent (281: - per timma 2019) utifrån nämndens beslut men med möjlighet för privata utförare av personlig assistans att ges ökad ersättning när privata utförare kan uppvisa högre kostnader än 93,75 procent av den statliga assistansersättningen. Beslutet togs utifrån att Socialnämnden 2016 beräknade att förändringen skulle medföra en kostnadsbesparing om 0,9 mnkr.

Beredning

Förvaltningen har i skrivelse daterad xx lämnat följande yttrande:

Mellan 2016 och 2020 har pris- och löneökningar ökat med cirka 10 procent medan den statliga schablonen för assistansersättning endast ökat med 5,3 procent. Den låga uppräknings i förhållande till pris- och löneökningar medför att färre privata utförare är villiga att utföra personlig assistans till en ersättning som är lägre än den statliga schablonen för assistansersättning.

I nuläget ansöker sex av totalt 19 ärenden med personlig assistans enligt LSS i privat regi om förhöjd ersättning vilket medför en tilläggsersättning om cirka 0,3 mnkr per år. Därtill krävs en stor administrativ insats att hantera ansökningar om förhöjd ersättning som lågt beräknat uppskattas till 0,2 årsarbetare (cirka 0,1 mnkr) per år.

Den största ekonomisk farhågan är dock att när privata utförare har svårt att ekonomiskt klara sina uppdrag finns i nuläget en betydande risk att Alingsås kommun kommer överta utförandet av personlig assistans i några av de nu pågående 19 ärendena. Utifrån att kommunala avtal är fördyrande kring jourersättning, heltidsmått med mera riskerar detta medföra kostnadsökningar för Alingsås kommun om 0,3 – 0,5 mnkr per övertaget ärende beroende på omfattning.

Utifrån den aktuella situationen förslår nämnden att besluta att justera ersättningen till de privata utförarna av personlig assistans enligt LSS till att följa statlig schablon för assistansersättning.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden**

Nämnden beslutar att låta ersättningen till privata utförare som utför personlig assistans LSS följa den statliga schablonen för assistansersättning från 2020-01-01

Expedieras till

Handläggare

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Godkännande av
återredovisning av avsteg
från biståndsriktlinjerna

7

2019.137 VÄN

2019-11-04

§ 65 2019.137 VÄN

Godkännande av återredovisning av avsteg från biståndsriktlinjerna**Ärendebeskrivning**

Vård- och omsorgsnämnden har tidigare fattat beslut om att förvaltningen ska arbeta utifrån individens behov i centrum, IBIC, som är ett behovsinriktat systematiskt arbetssätt.

Som ett första steg i införandet har en mall för behovsbedömning tagits fram och riktlinjer för biståndsbedömning har uppdaterats och anpassats efter IBIC. Vård- och omsorgsnämnden har delegerat beslutanderätten i individärenden enligt 4 och 5 kap socialtjänstlagen, SoL till biståndshandläggare, avdelningschef myndighetsavdelningen och enhetschef i beredskap.

Riktlinjer för biståndsbedömning är ett komplement till gällande lagstiftning, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd mm. Om individuella särskilda skäl föreligger, kan biståndshandläggaren göra avsteg från riktlinjerna efter samråd med avdelningschef. Skälet till bedömningen ska framgå i utredningen.

Beredning

Förvaltningen har i skrivelse daterad XX lämnat följande yttrande:

Vid sitt sammanträde 2017-03-27 § 23, beslutade vård- och äldreomsorgsnämnden att anta förvaltningens förslag till nya biståndsriktlinjer som anpassats efter IBIC, men med tillägget att avsteg från riktlinjerna ska återrapporteras till nämnden två gånger per år.

Återrapportering av beslut över biståndsriktlinjer under tiden 2019-05-01 tom 2019-10-31 består av 33 beslut:

- två beslut gäller extra promenader som ska bidra till att bibehålla rörelseförmåga, motverka isolering, inaktivitet och social isolering.
- fem beslut gäller ledsagning till sjukvårdsinrättningar.
- ett beslut gäller ledsagning till aktivitet.
- ett beslut gäller avlösning i hemmet upp till 20 timmar för maka då brukaren bedöms vara i livets slutskede.
- tio beslut gäller utökning av tvätt och städ på grund av inkontinens och synnedsättning.
- nio beslut om förlängd korttidsboende där orsaken är att det saknats lediga tider för uppföljning på grund av sjukfrånvaro.
- fyra beslut om förlängt korttidsboende på grund av palliativ vård och ovisshet om när brukaren kan skrivas ut.
- ett beslut rör en person inom LSS som behövde korttidsboende under fyra veckor på grund av operation.

Nästa återrapportering sker 2020-04-30.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård och omsorgsnämnden**

Vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av avsteg från biståndsriktlinjerna från 2019-05-01 tom 2019-10-31.

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2019-11-04

Expedieras till
Myndighetschef

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Sammanträdestider 2020 för vård- och omsorgsnämnden

8

2019.284 VON

2019-11-04

§ 66 2019.284 VON

Sammanträdestider 2020 för vård- och omsorgsnämnden

Ärendebeskrivning

Vård-och äldreomsorgsnämnden har att fatta beslut om sammanträdesdagar under året för vård-och äldreomsorgsnämnden, arbetsutskottet och FSG.

Beredning

Förvaltningen har i yttrande daterat XX upprättat följande förslag på sammanträdesdatum för nämnd, arbetsutskott, presidie och FSG (förvaltningens samverkansgrupp) enligt följande:

MÅNAD	PRESIDIUM	VONAU	FSG	VON	Inl tj skrivelse
JAN	13 må	13 må	20 må	27 må	2 jan
FEB	4 ti	4 ti	10 må	17 må	23 jan
MARS	10 ti	10 ti	16 må	23 må	27 feb
APR	6 må	6 må	20 må	27 må	26 mar
MAJ	4 må	4 må	11 må	12 ti	23 apr
JUN	2 ti	2 ti	8 må	16 ti	22 maj
JUL	-	-	-	-	-
AUG	10 må	10 må	17 må	31 må	30 jul
SEP	8 ti	8 ti	14 må	28 må	27 aug
OKT	13 ti	13 ti	19 må	26 må	1 okt
NOV	10 ti	10 ti	16 må	30 må	29 okt
DEC	8 ti	8 ti	14 må	21 må	26 nov

Sammanträdestider

VONAU sammanträder på måndagar eller tisdagar kl 14:30 i lokal Silvia om inget annat anges i kallelse.

VON sammanträder på måndagar, förutom i maj och i juni då sammanträdena hålls på tisdagar, kl 14:00 i lokal Sunnerö om inget annat anges i kallelse.

Presidier äger rum på måndagar eller tisdagar före AU kl 13:00-14:30 på förvaltningschefens kontor om inget annat meddelas.

FSG sammanträder på måndagar kl 10:00 i lokal Silvia om inget annat anges i kallelse.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden godkänner förslag på sammanträdestider för vård- och omsorgsnämnden år 2020.

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

2019-11-04

Expedieras till

VON, Ledningsgrupp VOO, samtliga nämnder

	Justerandes sign	Justerandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
--	------------------	------------------	------------------	--------------------

Ekonomisk uppföljning 2019 samt uppföljning av handlingsplan

9

2019.146 VÄN

Datum: 2019-11-11
Handläggare: Andreas Hasselteg
Direktnr:
Diariennr: 2019.146 VÄN

Vård- och omsorgsnämnden

Ekonomisk uppföljning 2019 samt uppföljning av handlingsplan - oktober

Ärendebeskrivning

I enlighet med riktlinjer för ekonomistyrning i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning (KF 2017-12-13 §251) ska nämnden månadsvis besluta om en månadsuppföljning. Månadsuppföljningen ska expedieras till kommunstyrelsen.

Förvaltningens yttrande

Vård och omsorgsnämnden redovisar ett resultat om 13,7 mnkr i underskott för perioden januari – oktober 2019 och en prognos för helår 2019 om 18 mnkr i underskott.

Det ekonomiska underskottet per oktober och underskottsprognosen för 2019 beror på att nämnden påbörjade 2019 med ett stort ekonomiskt underskott. Nämnden beslutade i februari om en handlingsplan som medfört en minskning av antalet hemtjänststimmar och en minskning av personalkostnadsökningen.

Nämndens nettokostnadsökning rensat för ekonomiska justeringar gentemot Socialnämnd är enligt prognos 4,0 procent för 2019. Nettokostnadsökningen justerat för att den statliga äldresatsningen minskat uppgår till 3,3 procent.

Ekonomisk bedömning

-

Förslag till beslut

Vård och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens månadsuppföljning per oktober månad samt uppföljning av handlingsplan.

Beslutet ska skickas till

Handläggare, KLK-ekonomi

Anita Hedström

Förvaltningschef

Datum: 2019-11-11
Handläggare: Andreas Hasselteg
Direktnr:
Diariennr: 2019.146 VÄN

Vård- och omsorgsnämnden

Månadsbokslut 2019.10

Belopp i tkr	Budget 2019	Utfall oktober	Prognos helår	Avvikelse helår
Verksamhetens intäkter	193 710	162 906	191 710	-2 000
Personalkostnader	-604 018	-522 427	-617 018	-13 000
Lokalhyror	-80 107	-65 609	-80 107	0
Köp av tjänster	-159 730	-137 689	-162 730	-3 000
Övriga kostnader	-79 987	-59 335	-79 987	0
Verksamhetens kostnader	-923 842	-785 060	-939 842	-16 000
Verksamhetens nettokostnader	-730 132	-622 154	-748 132	-18 000
Kommunbidrag	730 132	608 442	730 132	0
Årets resultat	0	-13 712	-18 000	-18 000

Ekonomi per oktober månad

Vård och omsorgsnämnden redovisar ett underskott om -13,7 mnkr för perioden januari – oktober 2019. Prognosen om 18 mnkr i underskott för helåret 2019 är oförändrad jämfört med föregående prognos.

Det ekonomiska underskottet per oktober och underskottsprognosen för 2019 beror på att nämnden påbörjade 2019 med ett stort ekonomiskt underskott. Nämnden beslutade i februari om en handlingsplan som medfört en minskning av antalet hemtjänsttimmar och en minskning av personalkostnadsökningen.

Nämndens nettokostnadsökning rensat för ekonomiska justeringar gentemot Socialnämnd är enligt prognos 4,0 procent för 2019. Nettokostnadsökningen justerat för att den statliga äldresatsningen minskat uppgår till 3,3 procent. Den prognostiserade nettokostnadsökningen om 3,3 procent indikerar att nämndens driftsnettokostnader ökat med cirka 0,8 procent utöver pris- och löneökningar.

Uppföljning av handlingsplan för budgetbalans 2019

Utifrån att intäkter för personlig assistans minskat, att antalet hemtjänsttimmar ökat och att den statliga äldresatsningen upphört påbörjade nämnden verksamhetsår 2019 med ett underskott om cirka 25 mnkr. Nämnden beslutade utifrån den ekonomiska situationen om en handlingsplan som omfattar åtgärder om 25 mnkr på helårseffekt med en prognostiserad effekt 2019 om cirka 10 mnkr.

Uppföljning av personalbesparingar 2019:

Samtliga budgetansvariga med personalbudget har under 2019 inlämnat en handlingsplan med tillhörande risk- och konsekvensbeskrivning för att minska personalkostnaderna med 7,0 mnkr.

Personalkostnad/månad	Tertial 1 Jan-April	Tertial 2 Maj-Augusti	September	Oktober
Personalkostnader 2018	201 859 000	198 074 000	51 377 000	53 916 000
Personalkostnader 2019	212 856 000	202 040 000	54 590 000	52 941 000
Personalkostnadsökning 2019	5,4%	2,0%	6,3%	-1,8%

Personalkostnadsökningen har successivt minskat under året jämfört med föregående år. Den stora ökningen i september och minskningen i oktober beror delvis på delårsbokslutets uppbokningar samt att semesterperioden påverkat september månads siffror. Sammantaget är personalkostnadsökningen 2,1 procent i september - oktober, vilket är i nivå med ökningen under maj-augusti.

Att personalkostnadsökningen är lägre än löneökningstakten trots fler äldre invånare, nytt LSS-boende, utökning av korttidstillsyn med mera visar att verksamheten lyckats genomföra besparingar enligt handlingsplanen.

Arbetade timmar	Tertial 1 Jan-April	Tertial 2 Maj-Augusti	September	Oktober
Timlön, övertid och fyllnad 2018	131 340	175 514	52 090	34 399
Timlön, övertid och fyllnad 2019	122 340	158 809	47 883	28 323
Förändring	-6,9%	-9,5%	-8,1%	-17,7%

Till stor del har personalbesparingar enligt handlingsplan hanterats genom att verksamheten minskat timanställningar, fyllnad och övertid enligt tabellen ovan. I oktober månad är minskningen av timlön, övertid och fyllnad över 6 000 timmar vilket motsvarar en minskning med 38 heltidstjänster jämfört med oktober 2018.

Uppföljning av minskade hemtjänsttimmar 2019:

	<i>Sept-dec 2018</i>	Tertial 1 Jan-April	Tertial 2 Maj-Augusti	Sept	Okt
Personer med hemtjänst Sol	742	745	726	747	744
Personer med >150 tim/månad	33	28	24	24	25
Hemtjänsttimmar per månad	36 300	35 200	34 475	35 340	35 100
Budget hemtjänsttimmar per månad		32 800	32 800	32 800	32 800

Under 2019 har antalet hemtjänsttimmar och antalet personer med mer än 150 timmars hemtjänst per månad minskat.

Under augusti - oktober har kön till särskilt boende ökat och behovet av korttidsplatser varit högt. Detta har bland annat medfört att det är svårare att erbjuda platser på särskilt boende till personer med stora hemtjänstinsatser.

Uppföljning av externa konferenser & restriktivitet med utbildning/inköp

	<i>Medel per månad 2018</i>	Tertial 1 Jan-April	Tertial 2 Maj-Augusti	September	Oktober
Kurser och konferenser	97 400	20 700	11 800	36 100	30 500

Stopp för externa konferenser och restriktivitet med utbildningar och inköp förväntas medföra en besparing om cirka 1,0 mnkr 2019, dels genom lägre kostnad för kurser och konferenser och dels utifrån minskat vikariebehov. Under 2019 har nämndens kostnader för kurser och konferenser minskat från 989 tkr jan-okt 2018 till 202 tkr jan-okt 2019 utifrån handlingsplanens avsikter.

Uppföljning av ökade intäkter personlig assistans

Utifrån att remissinstanser kritiserat lagen att åter andning och sondmatning ska utgöra grundläggande behov som kan ge rätt till assistansersättning räknar inte nämnden med ökade intäkter under verksamhetsår 2019.

Statistik per månad 2019

10

2019.047 VÄN

Datum: 2019-11-0711-07
Handläggare: Andreas Hasselteg
Direktnr:
Diariernr: 2019.047 VÄN

Vård- och omsorgsnämnden

Statistik per månad 2019 - oktober

Ärendebeskrivning

Statistik redovisas månadsvis till nämnden över antal fattade beslut under månaden, beläggning i särskilda boendeformer, samt utförda hemtjänsttimmar. Statistiken ger en ögonblicksbild från den 20:e varje månad.

Redovisning av statistik ingår som en del i nämndens internkontroll

Ekonomisk bedömning

-

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden tar del av statistiken för 2019 oktober månad och lägger den till handlingarna.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Anita Hedström
Förvaltningschef

	Antal hemtjänsttimmar		Särskilt boende				
	Kommun	Privat	Antal platser	Beläggning	Utflyttade per månad	Ej verkställda beslut	varav erbjudna men tackat nej
Medel 2017	25 991	6 046	385	96,0%	12,7	40,3	13,8
Medel 2018	27 400	7 567	386	95,8%	12,4	32,2	8,0
jan	28 287	8 407	393	93,5%	16	16	1
feb	26 245	8 188	393	93,3%	15	12	1
mar	25 780	8 316	393	94,1%	10	18	7
apr	27 247	8 241	393	97,1%	7	17	7
maj	27 163	8 312	393	96,8%	13	16	5
jun	26 380	8 241	393	96,1%	14	14	4
jul	25 211	8 380	393	97,4%	6	13	3
aug	25 409	9 048	393	96,5%	15	29	2
sep	26 703	8 640	393	97,3%	11	27	8
okt	26 042	9 051	393	96,8%	8	35	11
nov							
dec							
Medel 2019	26 447	8 482	393	95,9%	11,5	19,7	4,9

	Personal (äldreomsorg)					Ekonomi (äldreo	
	Antal Tillsvidare- anställda	Medel syssel- sättningsgrad	Sjuklön per månad	Sjukfrånvaro i procent (mån avlönade)	varav sjukfrånvaro dag 1-14	Arbetade timmar per månad	varav arbetade timmar timanställd pers
Medel 2017	760	86,0%	473 400	8,7%	3,3%	102 761	20 141
Medel 2018	774	86,7%	456 400	8,4%	3,4%	105 487	22 064
jan	781	87,9%	504 400	8,9%	4,7%	102 922	19 366
feb	787	88,0%	798 000	9,7%	5,1%	110 696	16 928
mar	787	88,1%	670 800	9,0%	4,5%	99 747	14 641
apr	795	87,9%	326 600	7,7%	3,2%	108 461	16 101
maj	794	87,9%	500 400	7,3%	3,4%	105 520	14 850
jun	795	88,0%	419 500	6,7%	2,3%	109 426	15 119
jul	790	88,2%	408 000	6,2%	2,4%	100 724	23 849
aug	792	87,9%	301 500	6,1%	2,6%	97 256	38 157
sep	789	88,1%	522 600	8,4%	4,0%	102 671	26 677
okt	789	88,1%	540 600			104 077	14 329
nov							
dec							
Medel 2019	789,9	88,0%	499 240	7,8%	3,6%	104 150	20 002

	Nyckeltal (funktionsstöd)					
	Antal med assistans från F-kassan	Antal med assistans LSS från kommun	Personer som står i kö till LSS-boende	varav väntat mer än 6 mån utan erbjudande	varav väntat mer än 12 mån utan erbjudande	Viteskostnad
<i>Medel 2018</i>	104	21	16,3	4,7	0,3	0
jan	100	22	13	10	2	0
feb	100	23	12	11	3	0
mar	101	23	13	10	3	0
apr	100	23	13	10	5	0
maj	100	23	17	8	4	0
jun	99	23	18	2	2	0
jul	99	23	18	2	2	0
aug	99	23	17	1	1	0
sep	98	23	9	2	1	0
okt	99	23				
nov						
dec						
<i>Medel 2019</i>	99,5	23	14	6	3	0

* I juni är de som erbjuds boende på det nya gruppboende "Noltorp Centrum" justerade i statistiken

	Personal (funktionsstöd)					Ekonomi (funktionsstöd)	
	Antal Tillsvidareanställda	Medel sysselsättningsgrad	Sjuklön per månad	Sjukfrånvaro i procent (mån avlönade)	varav sjukfrånvaro dag 1-14	Arbetade timmar per månad	varav arbetade timmar timanställd pers
<i>Medel 2017</i>	462	95,0%	239 600	8,8%	2,6%	61 163	11 840
<i>Medel 2018</i>	450	96,0%	239 700	7,8%	2,8%	58 464	11 806
jan	454	96,6%	243 100	9,1%	3,7%	57 206	10 177
feb	454	96,8%	378 500	9,4%	3,8%	61 904	9 813
mar	455	96,8%	306 000	8,2%	3,4%	55 847	8 591
apr	460	96,7%	300 800	8,0%	3,1%	62 984	9 741
maj	462	96,8%	302 900	8,1%	2,9%	60 505	9 467
jun	456	97,0%	219 200	6,8%	1,7%	62 555	10 468
jul	455	96,9%	180 700	5,7%	1,3%	57 569	13 033
aug	458	96,9%	134 100	6,6%	1,6%	52 818	22 001
sep	459	97,1%	255 800	8,4%	3,2%	59 958	17 800
okt	459	97,1%	288 400			61 199	10 456
nov							
dec							

Medel 2018	457,2	96,9%	260 950	7,8%	2,7%	59 255	12 155
------------	-------	-------	---------	------	------	--------	--------

Ej verkställt, ej erbjudits plats tre mån eft beslut
3,5
1,3
0
0
0
0
0
1
0
0
0
0
0,1

omsorg)
Prognos helår totalt för Nämnden
<i>Resultat 2017: + 1,2 mnkr</i>
<i>Resultat 2018: - 9,1 mnkr</i>
Prognos VoO (-15 mnkr)
Prognos VoO (-15 mnkr)
Prognos VoO (-15 mnkr)
Prognos VoO (-18 mnkr)
Prognos VoO (-18 mnkr)
Prognos VoO (-18 mnkr)

onsstöd)
Prognos helår för avd funktionsstöd
<i>Resultat 2017: - 10,3 mnkr</i>
<i>Resultat 2018: - 13,7 mnkr</i>
Prognos VoO (-15 mnkr)
Prognos VoO (-15 mnkr)
Prognos VoO (-15 mnkr)
Prognos VoO (-18 mnkr)
Prognos VoO (-18 mnkr)
Prognos VoO (-18 mnkr)

Ej verkställda beslut SOL
2019

11

2019.049 VÄN

2019-11-04

§ 67 2019.049 VÄN

Ej verkställda beslut SOL 2019**Ärendebeskrivning**

En rapporteringsskyldighet infördes 2006-07-01 i socialtjänstlagen (SoL) 16 kap 6 § f-h. Rapporteringen gäller ej verkställda beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen. Rapporteringen ska ske till IVO, kommunens revisorer och kommunfullmäktige.

Genom ändringen i socialtjänstlagen ska en kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap 1 § SoL, som någon är berättigad till, enligt beslut från kommunen åläggas att betala en särskild avgift, sanktionsavgift.

Till fullmäktige och revisorerna ska nämnden lämna en statistikrapport, över hur många gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum. I rapporten ska det anges vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som förflutit från dagens för respektive beslut. Uppgifterna ska vara oidentifierade. Det ska således inte gå att härleda uppgifterna i rapporten till enskilda personer. Inte heller ska nämnden ange skälen till varför de rapporterade besluten inte är verkställda. Däremot ska det framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller kvinnor respektive män. Rapporteringen ska göras en gång per kvartal.

Beredning

Förvaltningen har i skrivelse daterad XX lämnat följande yttrande:

Vid rapporteringstillfälle 2019-10-18 (innefattande kvartal 3) har vård och omsorgsförvaltningen redovisat fyra individrapporter till IVO.

Tre individärenden är nyrapporteringar för kvartal tre, varav ett ärende är verkställt.

En ansökan är återrapporterad och har fått beslutet verkställt.

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden**

1. Vård och omsorgsnämnden antar förvaltningens kvartals- och individrapport för Q3 2019 som sitt svar till IVO.
2. Vård och omsorgsnämnden beslutar att överlämna upprättad statistikrapport för Q3 2019 till kommunfullmäktige och revisorerna.

Expedieras till

-

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Anmälan av
delegationsbeslut 2019
12
2019.048 VÄN

Datum: 2019-11-08
Handläggare: Anita Hedström
Direktnr:
Diariennr: 2019.048 VÄN

Vård- och omsorgsnämnden

Anmälan av delegationsbeslut 2019 - oktober

Ärendebeskrivning

Delegering av ärenden inom en nämnd regleras i Kommunallagen 6 kap §§ 33-38. Vård- och omsorgsnämnden har överlåtit viss beslutanderätt till ordförande, viceordförande, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott och enskilda kommunala tjänstemän enligt nämndens delegationsförteckning. Dessa beslut skall anmälas till vård- och omsorgsnämnden för information, kontroll och registrering.

Anmälan av delegationsbeslut ingår som en del i nämndens internkontroll.

Förvaltningens yttrande:

Följande delegater har fattat nedanstående beslut enligt delegationsförteckningen, under den aktuella perioden:

Förvaltning/Allmänt-kategori A16

Anita Hedström, förvaltningschef

Nedsättning av eller befrielse från avgift inom ramen för gällande riktlinjer, 33 st

Beslutsdelegation enligt lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta samt socialtjänstlagen, 1 st

Förvaltningschefens vidaredelegation

LSS

Birgitta Strandin, myndighetschef

Föreläggande till förvaltningsrätten

Personal

Se bif bilaga

Ekonomisk bedömning

-

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner anmälan av delegationsbeslut för oktober månad 2019.

Beslutet ska skickas till

-

Anita Hedström
Förvaltningschef

Datum: 2019-11-08
Handläggare: Anita Hedström
Direktnr:
Diariernr: 2019.048 VÄN

Vård- och omsorgsnämnden

Nyanställda

Organisation: VoÄ Verksamhet: Verksamhetsstruktur Ålder: Alla åldrar Anställning: Tillsvidare

Anställningsdat.	Sysselsättningsgr.	Anställningsform	Befattning	Ansvar	Verksamhet
2019-10-01	Deltid Deltid	1 Tills vidare	1650 Undersköterska	8121200 - Enhetschef Boende, HJ-J	51020 - Äldreomsorg särsk boende
2019-10-01	Heltid Heltid	1 Tills vidare	1270 Psykiatrisjuksköterska	8132000 - Sskchef Norr, AK	51040 - Hälso- o sjukvård, <65 år
2019-10-01	Heltid Heltid	1 Tills vidare	3910 Färdtjänsthandläggare	8180000 - Myndighetschef, TD	53010 - Färdtjänst
2019-10-04	Heltid Heltid	1 Tills vidare	1151 Distriktssköterska	8132000 - Sskchef Norr, AK	51040 - Hälso- o sjukvård, <65 år
2019-10-16	Heltid Heltid	1 Tills vidare	3518 Stödassistent	8145000 - LSS korttids A-M S	51391 - Korttidshem (egen regi)